

Kløftbrua 1940 (kilde: SVV)

E6 Nedgård (Åshuset) – Toset

Reguleringsplan

Oppdragsnavn:	Reguleringsplan Nedgård-Toset
Dokument nr.:	NV50E6NB-PLA-RAP-0008
PlanID:	5022 2020004

Revisjonsoversikt

Revisjon	Dato	Revisjon gjelder	Utarbeidet av	Kontrollert av	Godkjent av
00	01.11.22		Tor Nilssen	Trude K. Lian	Eirik G. Lind

Kontaktpersoner til planarbeidet:

Nye Veier v/Arild Mathisen, tlf. 47752696

Nye Veier v/Jan Olav Sivertsen, tlf. 91546871

Informasjon om planarbeidet kan ses ved å gå inn på følgende hjemmesider:

Nye Veier AS: www.nyeveier.no

Rennebu kommune: www.rennebu.kommune.no

Forord

Nye Veier har ca. 160 km ny E6 i sin portefølje i Trøndelag. Målet til Nye Veier er at utbyggingen skal bedre trafiksikkerheten, forkorte reisetiden og styrke vekst og utvikling i landsdelen. Noen delstrekninger er under bygging, andre under regulering eller detaljprosjektering.

E6 Nedgård – Toset inngår som en del av denne store oppgraderingen av E6 gjennom Trøndelag fra Ulsberg (Nedgård) i sør til Steinkjer i nord. Hensikten med planarbeidet er å skaffe et formelt grunnlag for erverv av grunn og bygging av ny E6 på strekningen Nedgård – Toset.

Strekningen Nedgård – Toset er på ca. 10 km. Det utredes to alternative traséer. Begge alternativene skal være avkjørselsfri, ha planskilt kryss med rv.3, og betinger dagens E6 som parallelført lokalvei.

Lokaltrafikken vil i begge alternativene gå på dagens E6, noe som vil gi vesentlig mindre trafikk langs denne veien og vil bedre trafiksikkerheten for alle trafikantgrupper. Dagens E6 planlegges omklassifisert til fylkesvei.

Konsekvensutredningene er utarbeidet på bakgrunn av planprogrammet, fastsatt av Rennebu kommune 01.09.2022. Konsekvensutredningene skal belyse alternativenes virkninger, rangere de, foreslå konsekvensreducerende tiltak, jf. tiltakshierarkiet (unngå, begrense, istandsette eller kompensere) og eventuelt bestemmelser til reguleringsplanen. Konsekvensutredningene er vedlegg til planbeskrivelsen.

Nye Veier vil ut fra en samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte konsekvenser anbefale og foreslå ett av veialternativene vedtatt.

Nye Veier AS er tiltakshaver og konsulentfirmaet Rambøll er engasjert for å utarbeide planforslaget og konsekvensutredningen.

Sammendrag

Denne rapporten inneholder konsekvensutredning (KU) for temaet **kulturarv** i forbindelse med reguleringsplan for ny E6 Nedgård - Toset. Denne delutredningen inngår i samlet KU for detaljreguleringen.

Metode og usikkerhet

Konsekvensutredningen er utført som en konsekvensanalyse for ikke-prissatte temaer, jf. kapittel 6 i Statens vegvesens håndbok V712 (Vegdirektoratet 2018). Kunnskapsgrunnlaget i saken vurderes som rimelig godt, så usikkerhet vurderes ikke å ha nevneverdig betydning for vurderingene.

Registreringer

Denne utredningen er basert på registrerte kulturmiljøer i regi av Riksantikvaren (Askeladden og SEFRAK). Sommeren 2022 er det utført arkeologiske undersøkelser i planområdet. Disse pågår ennå, og resultatene av undersøkelsene er ennå ikke lagt inn i Askeladden eller publisert i rapport. Det er imidlertid laget et foreløpig notat vedr. Stuthaugen, hvor det er gjort et stort antall nye funn. Disse funnene er såpass store og viktige at denne rapportens verdi for kulturarv nylig er blitt justert opp for østre alternativ i forhold til grunnlaget som ligger i Askeladden. Evt. nye funn vil også kunne medføre en justering av konklusjonene i denne rapporten.

Verdivurdering

For østre alternativ vurderes verdien av kulturminner og kulturmiljøer i planområdet å være stor. For vestre alternativ er verdien vurdert til middels.

Påvirkning

Påvirkningen av planens tiltak vurderes til noe forringet for vestre alternativ, og forringet for østre alternativ. Her er det viktig å påpeke at referansegrunnlaget (nullalternativet) for den nye detaljreguleringen er dagens E6 mellom Nedgård og Ulsberg og en tunnelløsning videre nordover til Toset i en stadfestet reguleringsplan fra 2019.

Konsekvenser

For alternativ vest vurderes planens konsekvens som **liten til middels negativ**. For alternativ øst vurderes planens konsekvens som **liten negativ**, se figur 1.

Alternativer	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
Alternativ vest	Middels	Noe forringet	Noe negativ
Alternativ øst	Stor	Noe forringet til forringet	Middels negativ

Figur 1: Sammenstilling av konsekvenser for kulturarv – alternativ vest og alternativ øst.

Forslag til konsekvensreducerende tiltak:

Alternativ vest:

- KM1 – Kullgrop ved Nyhus inkl. sikringssone – bør sikres og skjermes under anleggsperioden, og det må gjøres tiltak som hindrer at veifyllingen berører kulturminnet også i permanent situasjon (skjerping av fyllingsskråning/armert fylling/terrengmur).
- KM 2,3,4,5 – Kulturmiljø(er) med SEFRAK-bygninger ved Gisnåsen. Her er det viktig at inngrep i anleggsperioden (anleggsveier, midlertidige massedeponier m.m.) kanaliseres utenfor kulturlandskapet omkring gårdene. Dette gjelder spesielt ved anlegg av Stensvollen deponi.

Alternativ øst:

- KM12 – Reismile ved Broen inkl. sikringssone – må sikres og skjermes under anleggsperioden, og det må gjøres tiltak som hindrer at veifyllingen berører kulturminnet også i permanent situasjon (skjerping av fyllingsskråning/terrengmur).
- KM 13 - Stuthaugen. Veiskjæringen som griper inn i kulturmiljøet i nordvest bør tilplantes med en tett landskapsskjerm av stedegen trevegetasjon (blandingsskog). Ellers bør det ikke gjøres spesielle terrengtiltak som f.eks. etablering av voller, terrengmurer eller skjermes her, da dette vil forstyrre natur/kulturlandskapet på stedet.
- KM 17 - Kulturmiljø med SEFRAK-bygninger ved Bakken. Her må alle inngrep i anleggsperioden (anleggsveier, rigg, midlertidige massedeponier m.m.) skje innenfor arealer regulert til veiformål og deponi/nytt jordbruksland.
- Ved KM 21-21 i Tosetgrenda må inngrep i anleggsperioden ikke skje utenfor områder regulert til veiformål.

Forslag til reguleringsbestemmelser:

Alternativ vest:

- Kullgrop ved Nyhus skal fysisk sikres mot inngrep i anleggsperioden.
- Anleggsvei(er) til massedeponi i Gisnåsen skal legges utenfor det åpne jordbrukslandskapet (kulturmiljøet)

Alternativ øst:

- Veiskjæringen ved Stuthaugen skal tilplantes med stedegen trevegetasjon slik at det blir en grønn skjerm mellom vei og kulturmiljøet her.
- Ved Bakken skal inngrep i (anleggsveier, midlertidige massedeponier m.m.) kanaliseres utenfor gårdstunet og kulturlandskapet omkring.

Innholdsfortegnelse

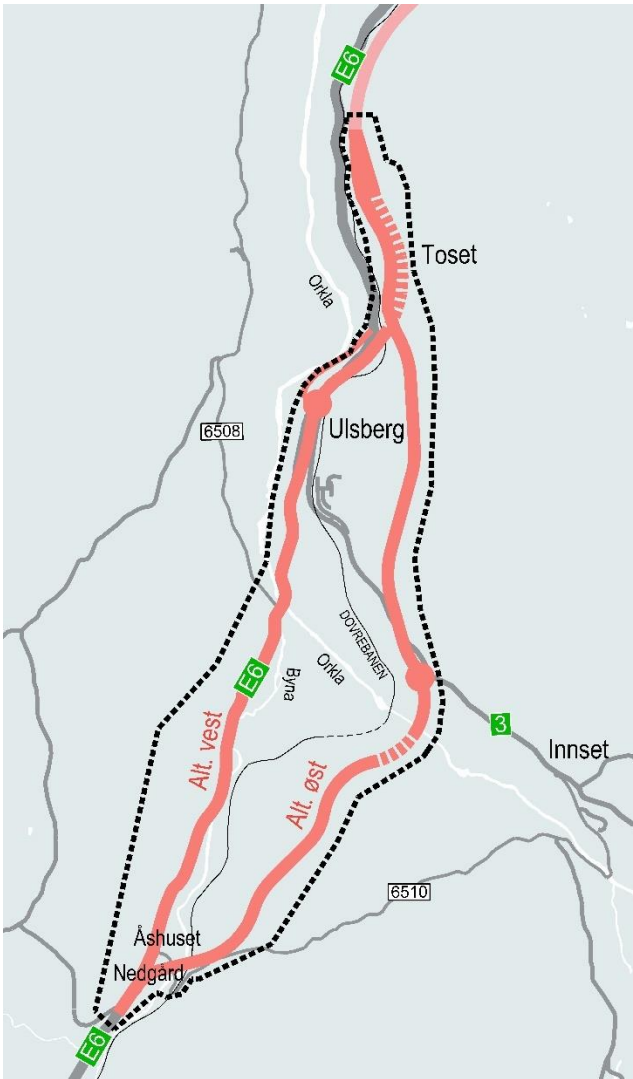
1	Beskrivelse av tiltaket – utredningsalternativer	7
1.1	Planområdet og alternativer som utredes	7
1.2	Nullalternativet	11
2	Rammer og premisser for planarbeidet	12
2.1	Planprogrammet	12
2.2	Kulturarv - rammer og premisser	12
3	Metode og kunnskapsgrunnlag	13
3.1	Generell beskrivelse av metoden	13
3.2	Verdivurdering	13
3.3	Tiltakets påvirkning	14
3.4	Skadereduserende tiltak	14
3.5	Fagspesifikk metode	15
4	Verdi, påvirkning og konsekvens	18
4.1	Områdebeskrivelse	18
4.2	Verdivurdering av 0-alternativet	22
4.3	Kulturarv alternativ vest	23
4.3.1	Vurdering	38
4.3.2	Konsekvens i permanent situasjon	39
4.3.3	Konsekvens i anleggsperioden	40
4.3.4	Skadereduserende tiltak	40
4.3.5	Forslag til reguleringsbestemmelser	40
4.3.6	Behov for oppfølgende undersøkelser	40
4.4	Kulturarv alternativ øst	41
4.4.1	Vurdering	51
4.4.2	Konsekvens i permanent situasjon	55
4.4.3	Konsekvens i anleggsperioden	55
4.4.4	Skadereduserende tiltak	55
4.4.5	Forslag til reguleringsbestemmelser:	56
4.4.6	Behov for oppfølgende undersøkelser	56
5	Sammenstilling av konsekvenser og alternativsvurdering	56
6	Kilder	57

1 Beskrivelse av tiltaket – utredningsalternativer

1.1 Planområdet og alternativer som utredes

Innenfor planområdet er det lagt til grunn å utrede to hovedalternativer, en vestlig korridor og en østlig korridor, vist i figur 2:

- 1) Alternativ vest, ny E6 i hovedsak langs dagens E6 mellom Nedgård og kryss Ulsberg, og godkjent reguleringsplan mellom kryss Ulsberg og Tøset.
- 2) Alternativ øst, ny E6 i en korridor tilsvarende tidligere utredet over Tørset og Granholtet.

Figur 2: Varslet plangrense, ca. 11 883 daa.

Alternativ vest

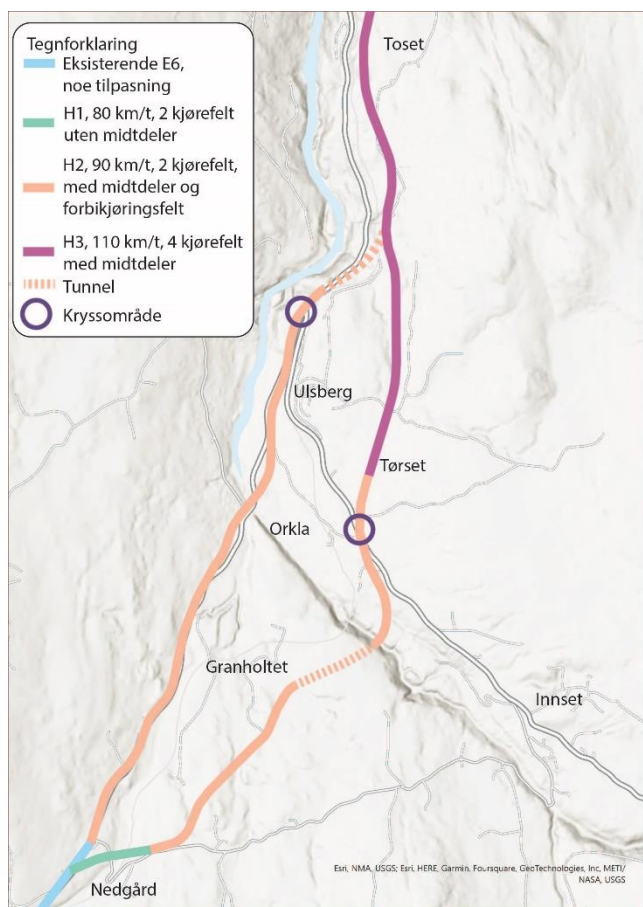
Den vestlige korridoren vil i stor grad følge dagens E6. Dimensjoneringsklasse H2 legges til grunn. Dvs. 2 – 3 felts vei med midtdeler og bredde 12 – 15 m og fartsgrense 90 km/t som vist i figur 3. Nord for Ulsberg forutsettes fartsgrense 80 km/t fram til nordre utløp av tunnelen. Dagens E6 søkes gjenbrukt i størst mulig grad. Enten som del av ny E6, eller til bruk som parallelført lokalvei på hele eller deler av strekningen. Det er foreslått ny bru over Orkla, og dagens bru (Kløftbrua) søkes brukt som lokalveibru. Det legges opp til planskilt kryss med rv. 3 like sør for dagens kryss på Ulsberg. På strekningen Ulsberg – Tøset vil alternativet overlape gjeldende reguleringsplan for ny E6. Som i vedtatt plan forutsettes det ett-løps tunnel med 3 felt og bredde 14,0 meter.

Alternativ øst

På samme måte som for alternativ vest legges dimensjoneringsklasse H2 til grunn sør for krysset med rv. 3. Nord for krysset legges dimensjoneringsklasse H3 til grunn, dvs. 4-felts motorvei og fartsgrense 110 km/t, med veibredde ca. 19 m.

Korridoren starter ved Nedgård og går 4 km nordover (øst for dagens E6) før den går i en 500 m lang tunnel gjennom Granholtet og deretter på bru over Orkla. Etter brua blir det en stigning opp til et planskilt kryss med rv. 3. På denne delstrekningen utredes 3 felt. Nord for krysset med rv. 3 går E6 over i 4-felts vei med dimensjonerende hastighet 110 km/t til den treffer regulert løsning ved Tøset som vist i figur 3.

Dersom dette alternativet blir vedtatt, må gjeldende reguleringsplan på delstrekningen Ulsberg – Tøset oppheves.

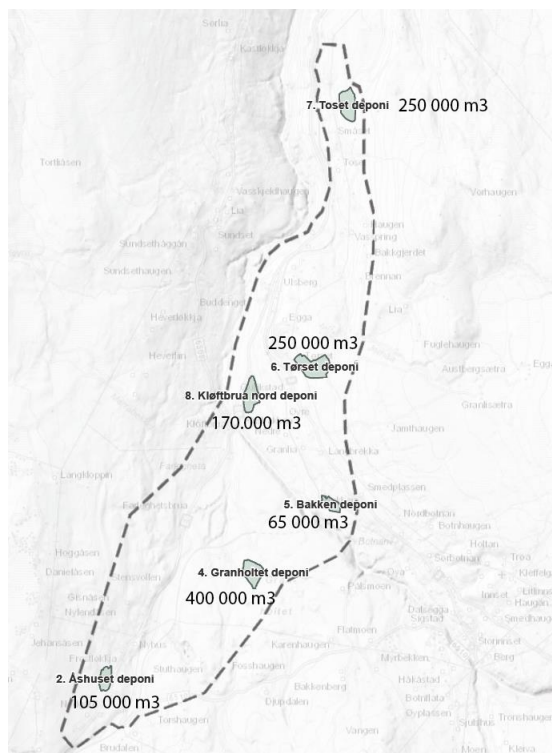
Figur 3: Oversiktskart med veiklasser.

Kryssløsning med rv. 3

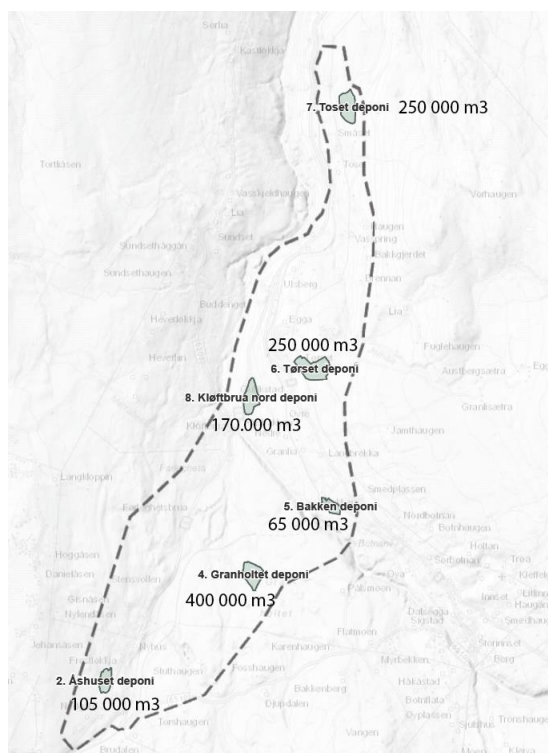
Plassering og utforming av planskilt kryss har for begge alternativene hatt fokus på framkommelighet og trafiksikkerhet. Det er også lagt til grunn at gode kollektivløsninger skal være en del av kryssløsningen, noe som også inkluderer gang- og sykkelatkomster, samt pendlerparkering.

Massedeponier

Det er gjort vurderinger av deponiområder langs begge strekningene. Utredning av deponiområdene er gjort i samarbeid med kommunen. viser aktuelle deponiområder med maksimal kapasitet langs vestre trase figur 4, mens figur 5 viser det samme for østre trase.

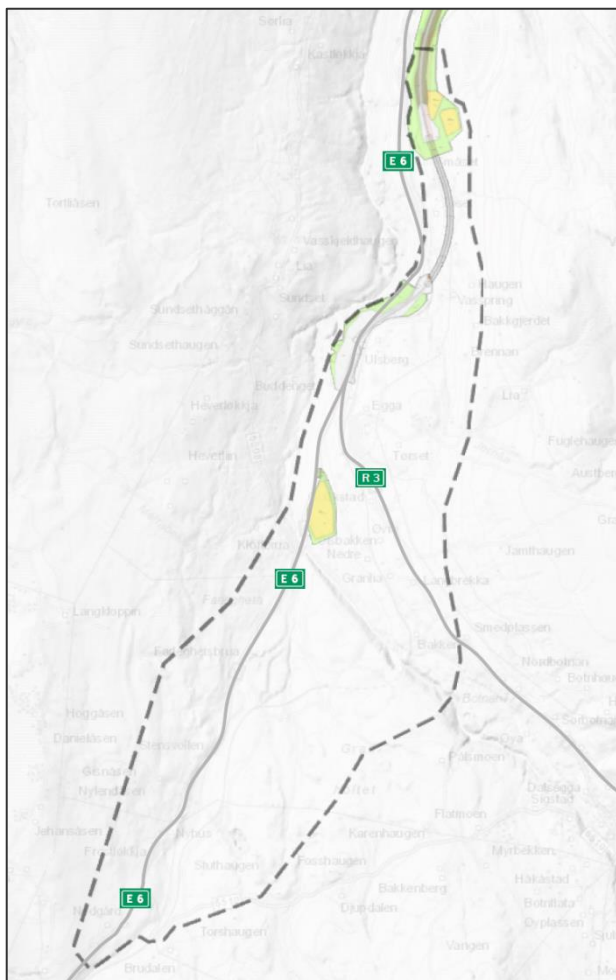

Figur 4: Oversikt over aktuelle deponier med kapasitet langs vestre trasé.

Figur 5: Oversikt over aktuelle deponier med kapasitet lang østre trasé.

1.2 Nullalternativet

Figur 6: Nullalternativet og gjeldende regulering.

Referansealternativet, nullalternativet, er dagens E6 fra sør helt til den treffer på vedtatt reguleringsplan (planid. 50222018006, vedtak 05.09.2019) fra Ulsberg og frem til planavgrensningen i nord, se **Error! Reference source not found.** Dagens riksvei 3 er også en del av nullalternativet.

2 Rammer og premisser for planarbeidet

2.1 Planprogrammet

Planprogrammet redegjør for hvilke tema som skal konsekvensutredes og hvilke tema som skal belyses med fagrapporter for hvert alternativ, tabell 1.

Tabell 1: Oversikt over fag som skal konsekvensutredes fra planprogrammet.

Tema	Planbeskrivelse	Konsekvens- utredning, V712	Annen fagrapport
Trafikkanalyse			x
Støy			x
Klimagass		x	
Luftforurensning			x
Landskapsbilde		x	
Friluftsliv/by- og bygdeliv		x	
Naturmangfold (land og vassdrag)		x	
Kulturmiljø		x	
Naturressurser		x	
ROS-analyse			x
Arealbruksendringer og andre lokale og regionale virkninger	x		
Grunnforhold, geologi og geoteknikk			x
Barn og unges oppvekstvilkår	x		
Elektriske forsyningsanlegg	x		
Massedepoier	x		
Folkehelse	x		
Hydrologi og VA			x
Konstruksjoner			x

Utredningene redegjør innledningsvis for kunnskapsgrunnlaget innenfor utredningsområdet. Utredningsområdet defineres av det enkelte fag, da det også skal inkludere et influensområde. Det er innhentet ytterligere kunnskap gjennom befaringer og intervjuer.

Det skal etableres tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag for å gjennomføre utredning som bidrar til beslutningsrelevante anbefalinger.

2.2 Kulturarv - rammer og premisser

Problemstilling

Det finnes registrerte kulturminner i området, både i form av automatisk fredede kulturminner, nyere tids kulturminner, kulturminner med mindre entydig vernestatus og SEFRAK-registrerte bygninger (bygninger oppført før 1900). Planområdet vurderes også å ha potensiale for funn av ytterligere hittil ikke registrerte kulturminner. Det er relevant å inkludere en vurdering av det kulturhistoriske landskapet (estetikk, opplevelser og kulturarv, om de historiske relasjonene i landskapet er framtreddende), sentrale elementer i landskapet slik som bruer, og eventuell berørt arkitekturav fra 1900-tallet.

Utredningsbehov

Kulturminnelovens undersøkelsesplikt (§9) for automatisk fredede kulturminner skal være oppfylt før 2. gangs behandling av reguleringsplanen. Kulturminnemyndighetene foretar en vurdering av potensialet for funn av automatisk fredede kulturminner innenfor planområdet og behov for registreringsundersøkelser i form av overflatebefaringer og/eller sjakting i forbindelse med

planprosessen. Reguleringsplanen skal redegjøre for konsekvenser for kulturarv, og det skal spesielt fokuseres på avbøtende tiltak. Vurderingen skal også omfatte anleggsperioden. Tema omtales i planbeskrivelsen.

3 Metode og kunnskapsgrunnlag

3.1 Generell beskrivelse av metoden

Statens vegvesens Håndbok 712 (2018), deler utredningene inn etter prissatte og ikke-prissatte konsekvenser. Prissatte konsekvenser er de som har en allment anerkjent metode for verdsetting i kroner og øre. De ikke-prissatte konsekvensene er de som ikke kan verdsettes i kroner og øre. Konsekvenser for temaet kulturarv faller inn under kategorien ikke-prissatte konsekvenser.

Tre begreper står sentralt når det gjelder vurdering og analyse av ikke-prissatte konsekvenser;

1. *Verdi* – hvor stor betydning et område har i et nasjonalt perspektiv
2. *Påvirkning* – hvordan området påvirkes som følge av tiltaket
3. *Konsekvens* – sammenstilling av verdi og påvirkning.

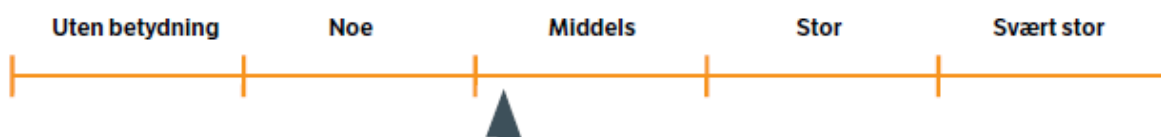
Verdi, omfang og konsekvenser for temaet kulturarv skal utredes i samsvar med Statens Vegvesens Håndbok. Målet med metoden er å kartlegge verdien i området, vurdere påvirkningsgraden og konsekvensen på en tydelig og anvendbar måte.

Forberedende arbeider

1. *0-alternativet* – dagens situasjon inklusiv vedtatt plan beskrives. Tiltaket skal vurderes opp mot 0-alternativet.
2. *Kunnskapsinnhenting* – gjennomgang av eksisterende kunnskap, deriblant eksisterende databaser, tidligere utredninger osv., befaring, kontakt med kommunen/fylkeskommunen/fylkesmannen etc.
3. *Definere delområder* – på grunnlag av innsamlet kunnskap deles utredningsområdet inn i enhetlige delområder. Et delområde er definert som et område som har en enhetlig funksjon, karakter og/eller verdi. Delområdene baseres på registreringskategoriene i figur 2.

3.2 Verdivurdering

Området verdsettes og framstilles på et verdikart. Verdivurderingen fremstilles på en glidende skala fra *uten betydning* til *svært stor verdi*, se **Error! Reference source not found..**

Figur 7: Skala for vurdering av verdi.

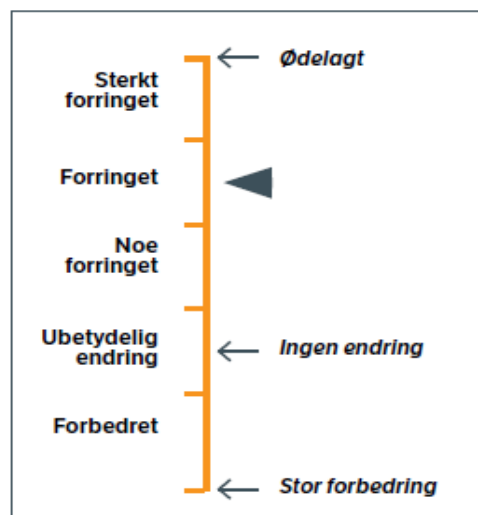
Området vurderes ut ifra bruksfrekvens, betydning og kvalitet. Bruksfrekvens er et uttrykk for hvor mye og hvor ofte et område blir brukt. Betydning handler om viktigheten som et område for en gruppe eller lokalsamfunn. Kvalitet handler om attraktivitet og opplevelsesverdier. Kriterier for verdsetting er gitt i tabell 2.

3.3 Tiltakets påvirkning

Påvirkning er et uttrykk for endringer som det alternative tiltaket vil medføre på det berørte delområdet. Vurderinger av påvirkning relateres til den ferdig etablerte situasjonen. Det er kun områder som blir varig påvirket som vurderes.

Skalaen for påvirkning er inndelt i fem trinn og går fra sterkt forringet til forbedret, se **Error! Reference source not found..** Vurdering av påvirkning gjøres i forhold til 0-alternativet. Ingen endring utgjør 0-punktet på skalaen.

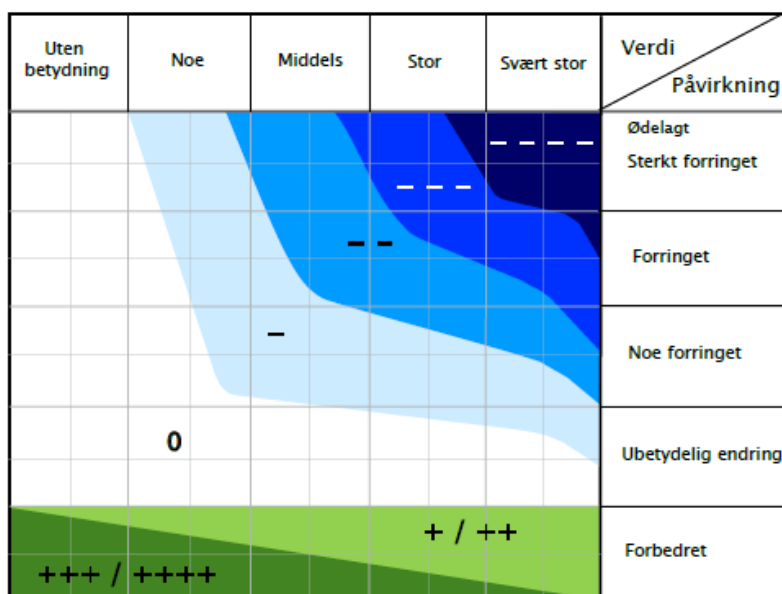
Påvirkningsfaktorer for temaet kulturarv er gitt i tabell 3, på s. 17. Tabellen er en veiledning for gradering av påvirkning. Vurderingene skal begrunnes i en kort og konsis tekst.

Figur 8: Skala for vurdering av påvirkning.

Konsekvens

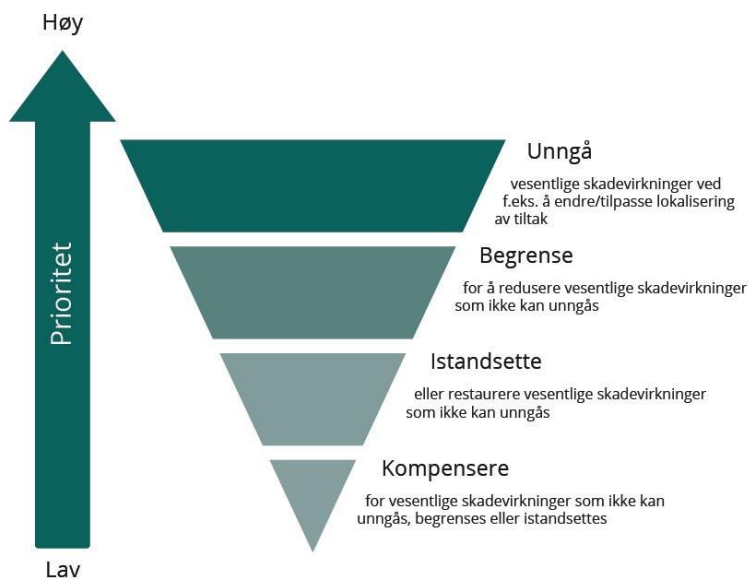
Konsekvensen framkommer ved å sammenstille verdivurderingen med vurderingen av tiltakets påvirkning. Den illustreres i en konsekvensvifte, se **Error! Reference source not found..** Skalaen for konsekvens går fra 4 minus til 4 pluss.

Figur 9: Konsekvensvifte.

3.4 Skadereduserende tiltak

Det skal foreslås konkrete skadereduserende tiltak i henhold til figur 10. Dette er konkrete forslag som kan bidra til å begrense negative virkninger av tiltaket.

Figur 10: Tiltakshierarki

3.5 Fagspesifikk metode

- Innhenting av opplysninger om kjente kulturminner i området som beskrives og kartfestes.
- Kartlegge kulturminnenes evt. vernestatus (fredet, regulert til spesialområde bevaring etc.)
- Beskrive kulturmiljøer og kulturminner etter hvilken helhet eller sammenheng disse inngår. Eks: Historisk utvikling, landskapets fysiske form, bygninger/andre elementer og dagens bruk.
- På bakgrunn av ovenstående punkter vurderes hvilken **verdi** kulturminnene utgjør i forhold til de delstrekningene som utredes.
- Beskrive **påvirkning og konsekvens** som tiltaket (i dette tilfelle veianlegget) får for kulturminner og kulturmiljøer, og hvordan disse berøres - både fysisk, visuelt og bruksmessig. Hvordan ivaretas hensynet til kulturminner og kulturmiljøer langs E6 Nedgård-Toset.

Forberedende arbeider

På grunn av den stramme framdriften i plan- og utredningsarbeidet er det ikke gjennomført forberedende landskapstiltak i planområdet med tanke på å forebygge eller redusere/avbøte negative konsekvenser vedr. temaet kulturarv av tiltaket.

Verdikriterier

Kriteriene i tabell 2 er et hjelpemiddel for å gi verdi.

Tabell 2: Verdikriterier for temaet kulturarv.

Tabell 6-26 Verdikriterier for kulturarv: kulturmiljø og kulturhistoriske landskap.					
	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Kulturmiljønivå					
Kulturhistorisk betydning	Uten betydning	er alminnelig/lokalt vanlig	har lokal/regional betydning	har stor regional/nasjonal betydning	har stor nasjonal/internasjonal betydning
Arkitekturhistorisk betydning		bygningstilstand som inneholder bygninger av begrenset arkitekturhistorisk betydning	bygningstilstand som inneholder bygninger med arkitekturhistorisk betydning	helhetlig bygningstilstand som inneholder bygninger med stor arkitekturhistorisk betydning	helhetlig bygningstilstand som inneholder bygninger med særlig stor arkitekturhistorisk betydning
Betydning for kulturell eller etnisk gruppe		inneholder få elementer som kan knyttes til en kulturell/etnisk gruppe	inneholder flere elementer som er karakteristisk for en kulturell /etnisk gruppe	miljø som er karakteristisk for en kulturell/etnisk gruppe	helhetlig miljø som er karakteristisk for kulturell /etnisk gruppe og som er sjeldent/unikt
Historisk hendelse eller personer		er svakt knyttet til en lokal historisk hendelse/ person	er knyttet til en lokal historisk hendelse/ person	er knyttet til en regional historisk hendelse/ person	er knyttet til en nasjonal historisk hendelse/ person
Landskapsnivå					
Kulturhistoriske sammenhenger		ligger i en kontekst/sammenheng som er noe fragmentert	inngår i en kontekst/sammenheng	inngår i en helhetlig kontekst /sammenheng	inngår i en særlig helhetlig kontekst
Kulturhistorisk landskap		delvis ødelagt	som har lokal/regional betydning	som har stor regional/nasjonal betydning	sammenheng som har meget stor nasjonal/internasjonal betydning (er unikt)

For temaet kulturarv (kulturminner/ kulturmiljøer) ser vi at dersom verdien av kulturarv for de ulike parametrene skal overstige middels verdi, må planområdet inneholde bygningstilstander av stor arkitektonisk betydning, være av regional eller nasjonal betydning eller være knyttet til historisk viktige personer eller etniske grupper.

Påvirkningsfaktorer

Påvirkningsfaktorer framgår av tabell 3.

Tabell 3: Påvirkningsfaktorer.

Påvirkning	Landskapsnivå	Kulturmiljønivå
Sterkt forringet	Splitter opp det kulturhistoriske landskapet på en slik måte at det sterkt reduserer lesbarheten og forståelsen av sammenhenger. Bidrar til å ødelegge eller sterkt redusere verdien til viktige kulturmiljø Skaper barrierer.	Ødelegger hele eller størstedelen av kulturmiljøet. Ødelegger den viktigste (mest verdifulle) delen av miljøet. Bidrar til at miljøets funksjon blir ødelagt. Tap av svært viktige enkeltelement.
Forringet	Splitter opp det kulturhistoriske landskapet og reduserer lesbarheten. Reduserer verdien av de enkelte kulturmiljøene. Bidrar til reduserte sammenhenger.	Berører store deler av kulturmiljøet Reduserer miljøets funksjon. Tap av viktige enkeltelement.
Noe forringet	Splitter opp det kulturhistoriske landskapet, men dette kan fortsatt fungere som ett landskap uten vesentlig tap av lesbarhet. Svekker sammenhenger og forbindelseslinjer.	Berører en mindre viktig del av kulturmiljøet. Tap av mindre viktige enkeltelement. Svekker sammenhengen.
Ingen/ubetydelig endring	Ingen påvirkning/ubetydelig endring.	Ingen påvirkning/ubetydelig endring.
Forbedret	Gjenoppretter sammenhenger der det har vært brudd og bedrer kontakten mellom kulturmiljøer. Bidrar til restaurering av viktige kulturmiljø og kulturhistoriske landskapselement. Reduserer eksisterende	Bedrer tilstanden vesentlig ved at eksisterende negative inngrep tilbakeføres. Bidrar til restaurering av kulturmiljøer eller kulturminner. Reduserer påvirkning eller tar bort støy.

4 Verdi, påvirkning og konsekvens

4.1 Områdebeskrivelse

Generelt

Riksantikvarens database (Askeladden) inneholder en kartfesting av fredede kulturminner i Norge. Dette er i hovedsak kulturminner fra før reformasjonen (1536). Ellers finnes også tekniske kulturminner og et antall fredede bygninger og anlegg. Bygninger som er oppført før år 1900 (SEFRAK-registeret) finnes det mange av. Slike bygninger må også vurderes og eventuelt hensyntas i forbindelse med nye veianlegg og andre tiltak. Videre må en også vurdere historiske kulturlandskap i forhold til kulturarv/kulturmiljøer. Dette må sees i sammenheng med eldre bygningsmiljøer (gårdstun/grender), men også som selvstendige ubebygde kulturmiljøer (f.eks. setervoller uten gjenværende bygninger og slåtteenger) (se tabell 4 som viser registreringskategorier).

Planområdet

Planområdet ligger mellom Nedgård og Toset i Rennebu. Omtrent midt gjennom planområdet renner elva Orkla mot nordvest, og danner et markant landskapsskille her. Dette landskapsskillet er også et skille i forhold til registrerte kulturmiljøer i området (se figur 11 og figur 12). Nord for Orkla er landskapsbildet i hovedsak slake åssider som heller vestover mot Orkla, med et skog- og myrlandskap med et stort innslag av gårdsbruk og dyrket mark. Gjennom dette området har det vært viktige ferdselsveier gjennom århundrer. Sør for Orkla er det mindre bebyggelse, med store skogarealer, enkelte spredte setervoller og gårdsbruk fra nyere tid.

Det har vært ferdsel i området i uminnelige tider, og det finnes eldre veifar og kulturminner knyttet til utnyttelsen av naturressursene som vilt, skog og myrmalm. Mange av de registrerte fangstanleggene med dyregraver har høy alder, og er fredet. Den store tilgangen på skog har vært vesentlig for den nærmest industrielle produksjonen av trekull og tjære i området. Ingen av disse anleggene er automatisk fredete, dvs. at de er yngre eldre enn 1536.

Det store antallet av miler tyder på eksport av tjære og kull. Skogen har også vært viktig i produksjon av jern. En trenger relativt store mengder kull av god kvalitet for å oppnå høye nok temperaturer for å smelte jern fra myrmalm.

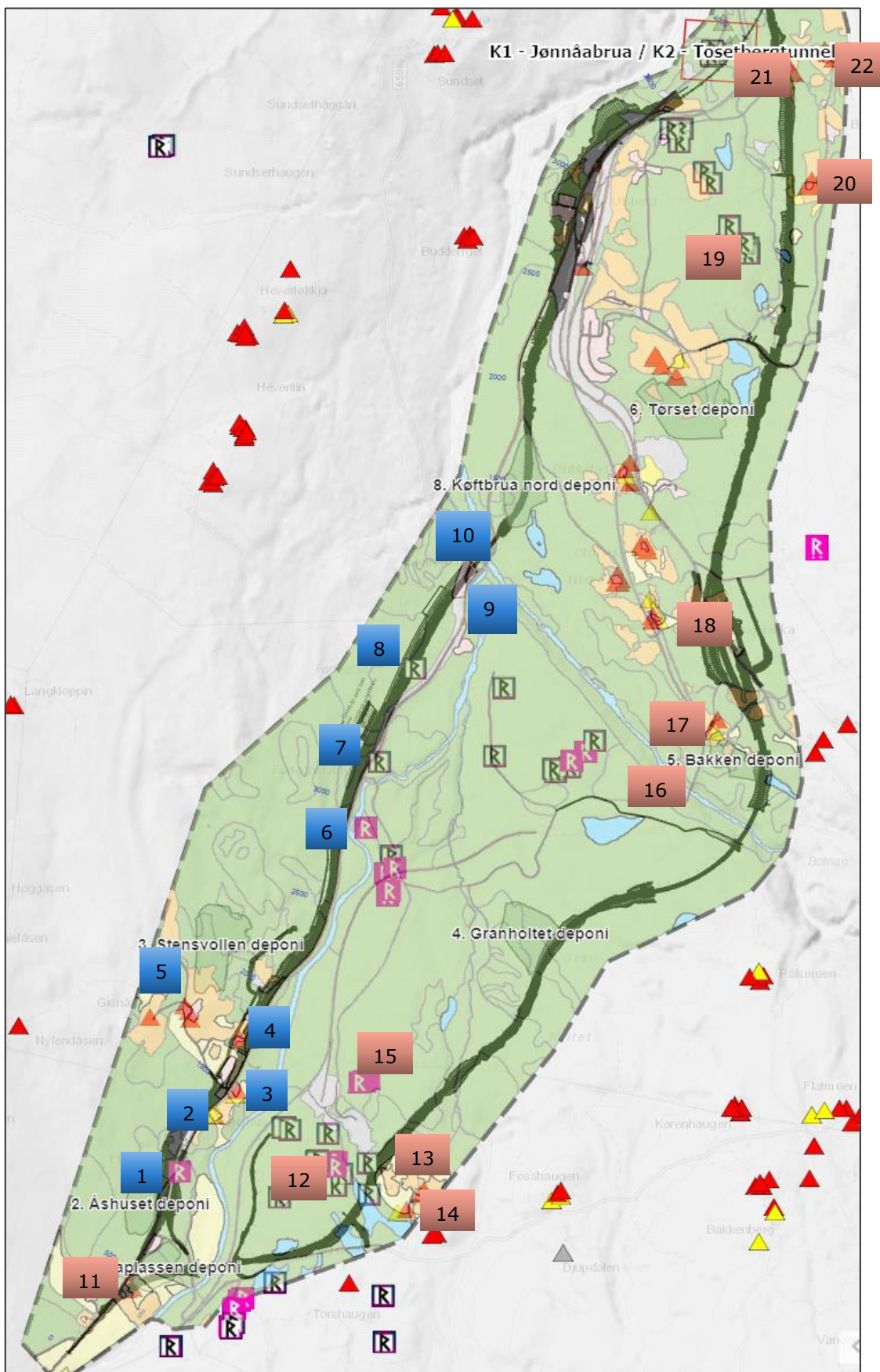
Det er ikke registrert mange spor etter eldre fast bosetning innenfor området, slik som hustuffer og gravminner. En mulig årsak kan være at dette området ikke har hatt den mest attraktive jordbruksjorda, eller at det har vært lang bosetting på de gårdene som er her i dag. Selv om området ikke har de store gårdene som områdene lenger nord, har trolig de rike utmarksressursene gitt ganske gode levekår. Mange av gårdene har bevart eldre bebyggelse med større bolighus etter den velkjente trønderlån-tradisjonen med flere sammenhengende laftekasser. Det er samme type kulturmiljøer som er registrert i hele planområdet.

Planområdet er i hovedsak skogområder av middels og lav bonitet. På skrinn mark vokser furuskog, og på den beste marka dominerer granskogen. I overgangssonene er det barblendingsskog. I randsonene og i jordbrukslandskapet finner vi lauvskog. Orkla deler planområdet og landskapet i to: en søndre og en nordlig del. I de mest høytliggende delene av området finner vi jordbruksgrender og enkeltgårdsbruk. Stuthaugen setergrend er et verdifullt intakt kulturlandskap sør i planområdet. Størstedelene av jordbrukslandskapet ligger i nord; ved Ulsberg. De fleste av gårdene ligger på gammel kulturjord og har vært bosatt i lang tid. Det finnes også enkelte nybrottsbruk og teiger fra nyere tid, spesielt i sør. Flere av gårdene har eldre bebyggelse som er registrert i SEFRAK. Ellers finner vi tekniske kulturminner som bruer og sagbruk ved elvene, og i skogene er det registrert flere fangstlokaliteter og kullmiler. Foruten bosetting/kulturlandskap er det de store samferdselsårene Dovrebanen, E6 og rv. 3 som er de viktigste menneskeskapte elementene/inngrepene i

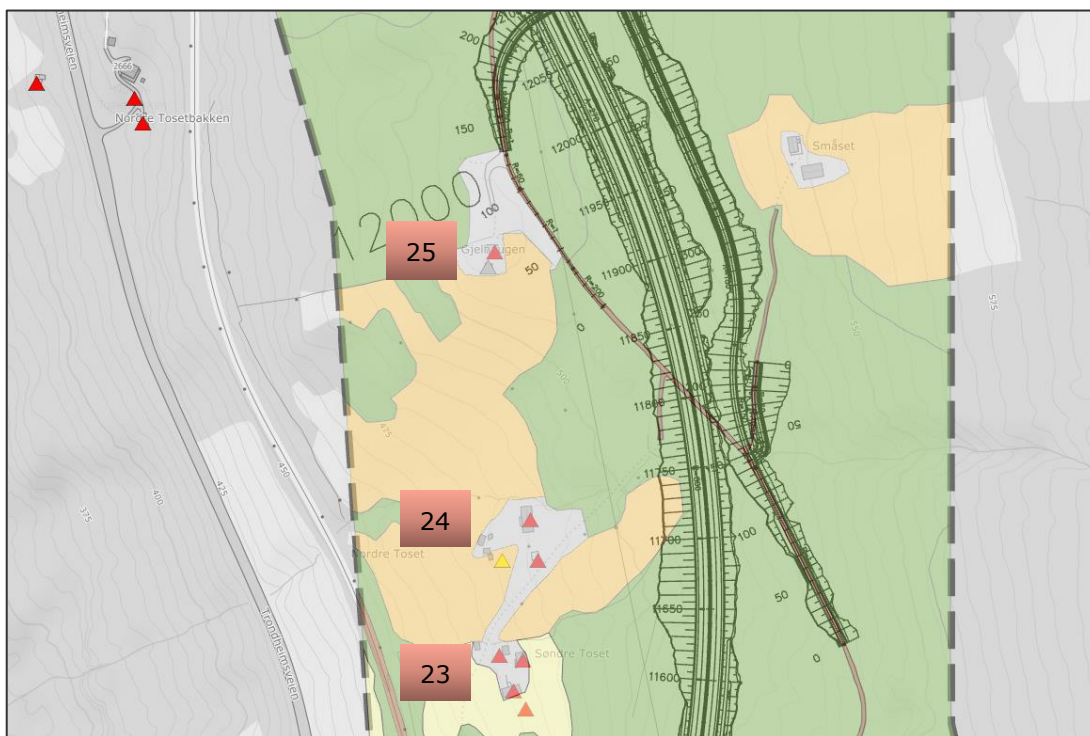
naturlandskapet i planområdet. Dovrebanen er nå 101 år gammel, og innenfor tiltaksområdet er Orkla jernbanebru nå blitt et verdifullt landskapselement og et viktig teknisk kulturminne.

Tabell 4: Registeringskategorier. I planområdet har vi følgende kategorier: Gårdsmiljøer, kulturminner i utmark, tekniske kulturminner (bruer, sagbruk) og kulturhistoriske landskap.

Tabell 6-25 Registreringskategorier for kulturminner	
Registreringskategori	Forklaring
Kulturmiljønivå	
Gårdsmiljøer/ fiskebruk mm	Gårdsbruk, småbruk og husmannsplasser med våningshus og driftsbygninger inkludert jordbruksspor, gravminner. Fiskebruk med våningshus og driftsbygninger inkludert naust/strandlinje.
Kulturmiljøer i tettbygde områder	Bygningsmiljøer, sentrumsområder, områder ved viktige knutepunkter ol.
Teknisk-industrielle kulturmiljøer	Industrianlegg, spor av gruvedrift, fløtningsminner, marine kulturminner, vegger, jernbane, kraftanlegg, kaianlegg, bruer, osv.
Steder det knyttes tro eller tradisjon til	Tradisjonslokalteter, hellige fjell, offersteiner, historiske hendelser osv.
Forsvarsanlegg	Bygdeborger, festningsanlegg, borganlegg, kaserner, leirområder, skanser, krigsminner.
Kulturminner i utmark	Bosetningsspor, gravminner, kullgroper, jernvinneanlegg, fangstanlegg, bergkunst, rester av åkerbruk, seterbruk, fangstanlegg, produksjonsanlegg knyttet til jern/stein, spor etter samiske bosetninger, uthus, plasser mm ⁷⁰ .
Andre kulturmiljø	Monumentalbygg, enkeltbygninger, monumenter, parker, kirker, skoler, forsamlingshus, parkanlegg, og så videre.
Landskapsnivå	
Kulturhistoriske landskap	Verdensarvområder. Områder registrert i forbindelse med «Registrering av nasjonalt verdifulle kulturlandskap» og Utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Riksantikvarens register over kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Større sammenhengende landskap/kulturmiljø avsatt i regionale og kommunale planer. Områder der de historiske relasjonene i landskapet er framtreddende.
Infrastruktur	Historiske vegger, jernbane, vannveger, slep osv. Funksjonelle sammenhenger som fløtningsminner, produksjonsanlegg, kraftlinjer osv.
Bystruktur	Historiske bystrukturer og helhetlige bygningsmiljøer (NB! registrert - Nasjonale kulturminneinteresser i by).

Figur 11: Søndre del av planområdet – KM1 – KM22 med registrerte kulturminner og SEFRAK- bygninger. Nummererte firkanter i blått (alt. vest) og rosa (alt. øst) viser kulturminner og kulturmiljøer knyttet til de to veialternativene.

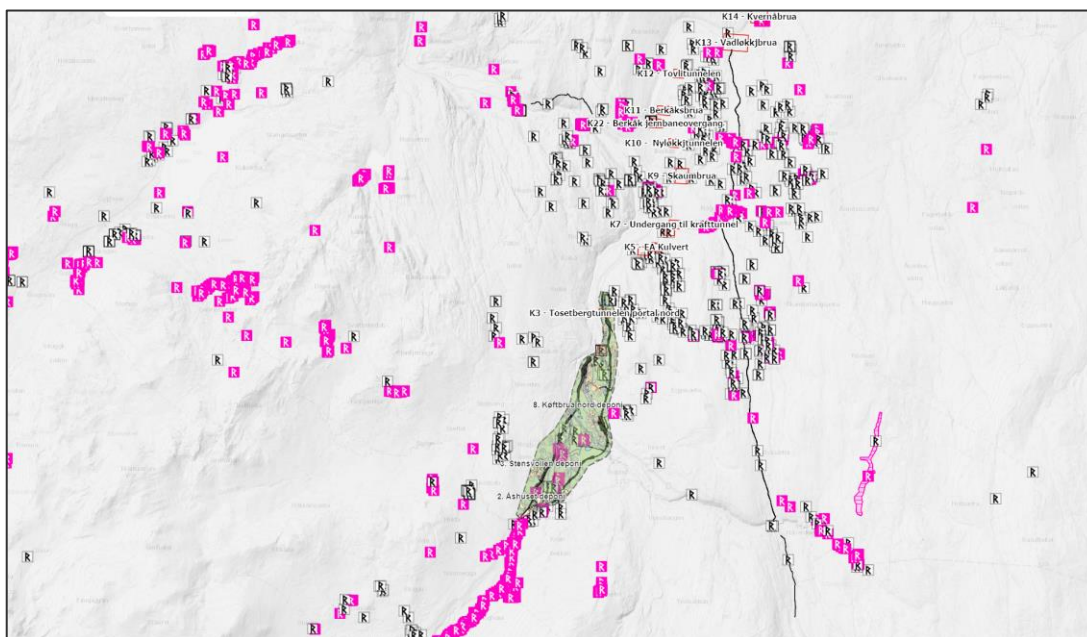
Figur 12: Nordre del av planområdet – KM23 – KM25 med registrerte SEFRAK-bygninger. Nummererte firkanter rosa (alt. øst) viser de nordligste kulturmiljøene knyttet til de alternativ øst.

4.2 Verdivurdering av 0-alternativet

Trøndelag fylke er rikt på kulturminner. I de nedre deler av Gauldalen er tettheten av registrerte kulturminner stor. Lenger sør – i Soknedal og Ulsbergområdet er det registrert et noe mindre antall kulturminner i Riksantikvarens database (Askeladden). Her finner vi imidlertid mange bygninger som er fra før år 1900 (SEFRAK).

Med bakgrunn i beskrivelsen i kap. 4.1. ovenfor vil vi trekke som konklusjon at generell verdi for temaet kulturarv for planområdet er *en høg middels*. Hovedbegrunnelsene for dette er en vurdering ut fra følgende kriterier:

- Det samlede omfang av registrert kulturarv innenfor planområdet.
- Registrerte kulturmiljøer vurdert opp mot verdikriteriene.
- Omfang/verdi av kulturarv i sett i forhold til det geografiske området/regionen som det vil være naturlig å sammenligne planområdet med (bl.a. forhold til de nærmeste områdene, jf. figur 13).
- I forhold til omfanget av registrerte kulturminner og SEFRAK-bygninger i planområdet er dette mindre enn i omkringliggende områder.
- Den geografiske regionen som det vil være naturlig å se planområdet i sammenheng med vil være de høyereliggende områdene langs Gaula- og Orklavassdraget. Sett i en slik sammenheng vurderes planområdet å ha en høg middels verdi.

Figur 13: Kart over områdene sør i Rennebu kommune med registrerte kulturminner. SEFRAK-bygninger er ikke vist. Planområdet midt på figuren er vist med grønt.

4.3 Kulturarv alternativ vest

De registrerte kulturminner og kulturminner innenfor planområdet som ligger langs vestre alternativ består av følgende kategorier (se tabell 5):

- Kullfremstillingsanlegg - 3 stk. hvorav en er førreformatorisk og fredet.
- Fangstlokalitet fra vikingtid-middelalder - fredet.
- Flere kulturmiljøer hvor det er SEFRAK-registrerte bygninger; de fleste av rød kategori.
- Kulturmiljø/tekniske kulturminner; sagbruk ved Byna sør for Kløft og Kløft bru.

Registrerte kullfremstillingsanlegg og fangstgroper ligger i utmark/skog og er enkeltstående funn.

Kulturmiljøene med SEFRAK-bygninger ved Nyhus – Rognhøgda – Sletten - Gisnåsen består av gårdstun omgitt av kulturlandskap, i hovedsak slåtteeng og beitemark. Beitemarka er åpen eller i skogholt/randsoner mot dyrket mark. De fire gårdstunene med tilhørende jordbruksområder/kulturmark danner samlet et større sammenhengende kulturmiljø med stor landskapsverdi (jf. KU-rapport tema landskapsbilde). Dette kulturmiljøet er i dag delt i to av dagens E6, men vil bli betydelig mer oppdelt på grunn av at dagens tofelts vei blir erstattet av et nytt veisystem som er betydelig bredere.

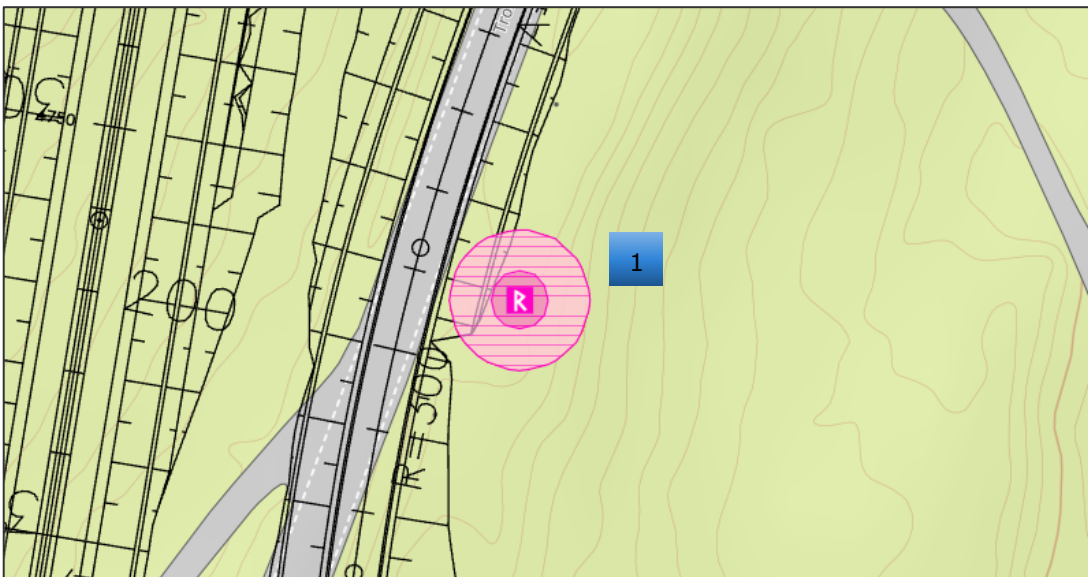
Sagbruket ved Byna/Kløft har vi lite informasjon om. Saga er et eldre anlegg som har vært i bruk inntil for noen tiår siden. Det består av tre bygninger; kraftverk, sagbruksbygning og lager for skurlast. Mellom de to siste ligger en skinnegang for tralletransport av ferdige materialer.

Kløft bru er et veiteknisk kulturminne med dagens bru fra 1950-tallet og intakte landkar fra eldre bru – sprengt i 1940, men gjenoppbygget som midlertidig enkel trebru samme år.

Tabell 5: Kulturarv - registrerte kulturminner/kulturmiljøer - alternativ vest.

Kulturmiljø/ kulturminne (KM)	Navn	Beskrivelse	Verdi
1	Nyhus	Kullgrop, ID 113580-1 Før reformatorisk – automatisk fredet Ingen arkeologisk rapport	Liten-middels
2	Nyhus	2 røde og 2 gule SEFRAK-registrerte hus i gårdstun. To av bygningene er nå borte. Gjenstående er: Fjøs (rødt – ikke tidfestet) ID 1655-0008-136 Stabbur (gult) ID 1655-0008-134	Middels
3	Rognhøgda	Gårdstun med to SEFRAK-bygninger: Våningshus (gul): ID 1635-0008-139 Fjøs (rød): ID 1635-0008-138	Middels
4	Sletten	Tre røde SEFRAK-bygninger: Stabbur ID 1635-0008-147 Våningshus ID 1635-0008-145 Fjøs ID 1635-0008-146. Ingen tidfestinger i registeret	Middels
5	Gisnåsen	Fire røde SEFRAK-bygninger: Fjøs, 1800-tall 2. kvartal ID 1635-0008-123 Smie 1800-tall 2. kvartal ID 1635-0008-122 Våningshus 1800-tallet ID 1635-0008-120 Stabbur 1800-tall 2. kvartal ID 1635-0008-121	Middels-stor
6	Granholtet	Fangstlokalitet, Vikingtid-middelalder – automatisk fredet. ID 225359. Skadet pga. skogbruk. Betydelig tiltaksbehov.	Liten-middels
7	Uten navn	Kullmile, etterreformatorisk, ikke fredet. ID 161340 Beskrivelse: Stor reismile, grøft rundt hele bortsett fra i V, der kullet har trillet ut	Liten
8	Uten navn	Kullfremstillingsanlegg, ID 161336 Etterreformatorisk, ikke fredet. Beskrivelse: Stor kullmile, kun delvis uttatt kull, flere balken står igjen	Liten
9	Sagbruk ved Byna	Sagbruk med tre bygninger for hhv. kraftverk, saglinje og lager for skurlast. Behov for rehabilitering dersom anlegget skal bevares som kulturmiljø. Anleggets historie er ikke dokumentert).	Middels
10	Kløft bru	Bru med betongbuer og pillarer fra 1950-tallet. Erstattet midlertidig trebru fra 1940 som var bygget på gamle landkar (byggeår har ikke latt seg dokumentere). Landkarene fra den eldste brua står fortsatt.	Middels
KM 1-10 Gjennomsnitt			Middels

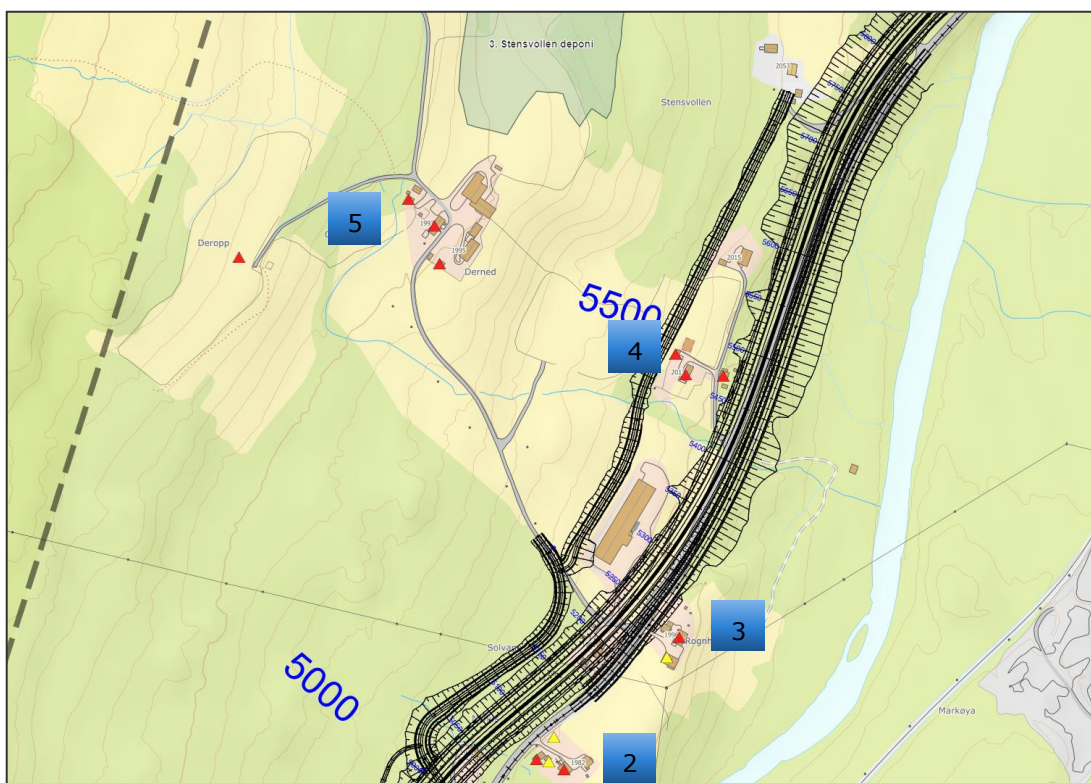
Se Figur 14 til Figur 37 for illustrasjoner og bilder av kulturmiljø 1 til 10.

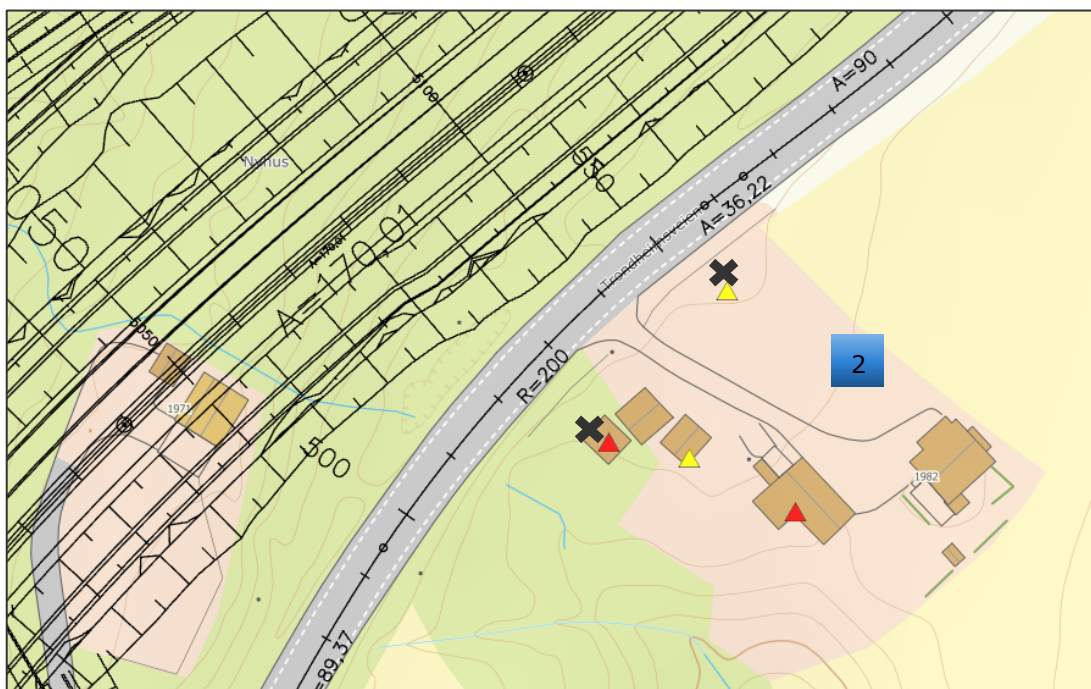
Figur 14: KM 1 - Registrert kullgrop på Nyhus 97/2. Automatisk fredet.

Figur 15: Ortofoto av KM 2 – 5: SEFRAK-registrerte bygninger i jordbruksgrenda Nyhus – Rognhøy – Sletten – Gisnåsen.

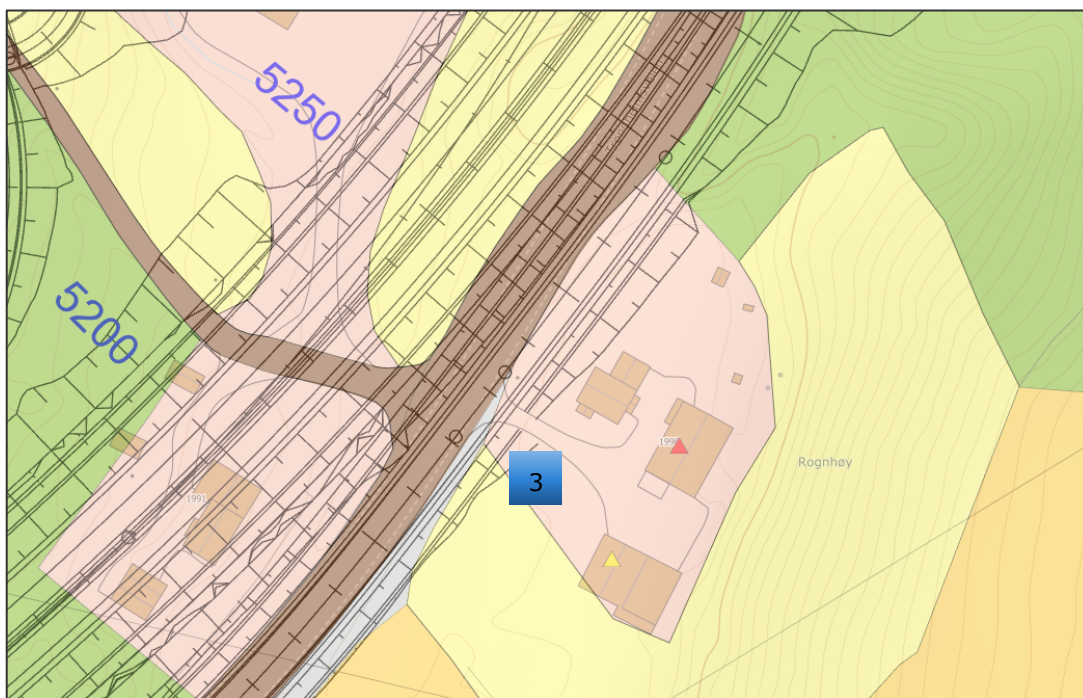
Figur 16: Samme område som figur 11 med planlagt veisystem for E6 alt. vest.

Figur 17: KM 2 - Nyhus. Her er to av de registrerte SEFRAK-bygningene nå borte (jf. kryss).

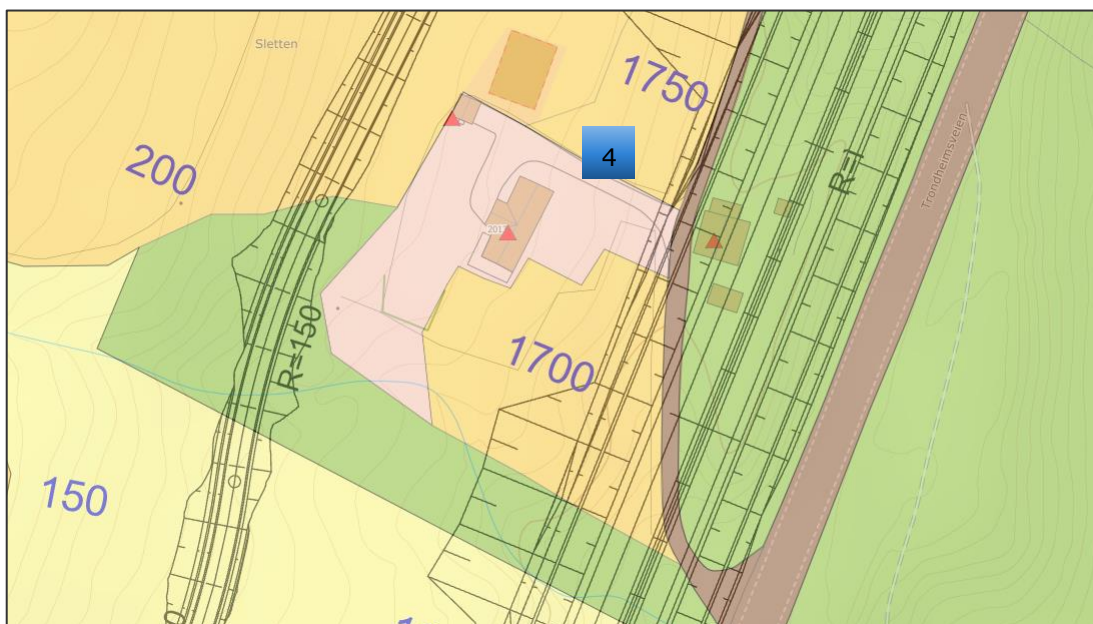
Figur 18: De gjenværende SEFRAK-bygningene på Nyhus (fjøs og stabbur). Gammelstuggu og eldhus er revet.

Figur 19: KM 3 - Rognhøgda. Farger på bygningene er feil på kartet i forhold til opplysningene i SEFRAK-registeret.

Figur 20: KM3 - Rognhøgda, med fjøs til høyre (skal være rød kategori – fra 1800-tallet 3. kvartal) og eldre våningshus (gul kategori) i midten.

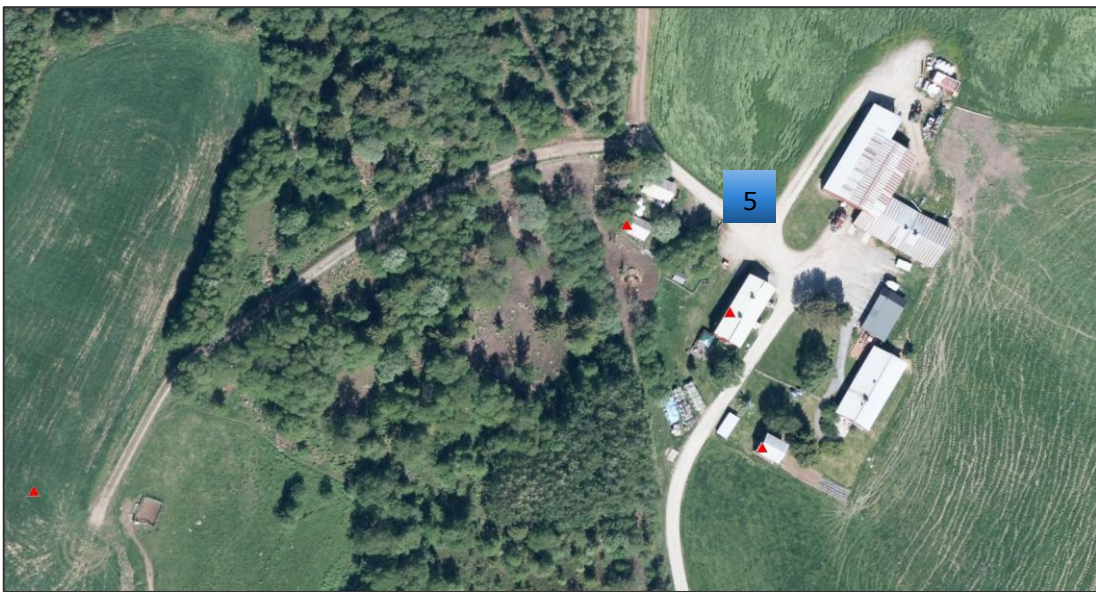
Figur 21: KM 4 - Sletten - med tre SEFRAK-bygninger i rød kategori; fjøs, våningshus og stabbur.

Figur 22: KM 4 - Sletten i dag (Ortofoto).

Figur 23: Våningshuset på Sletten sett fra E6 (Foto: Google).

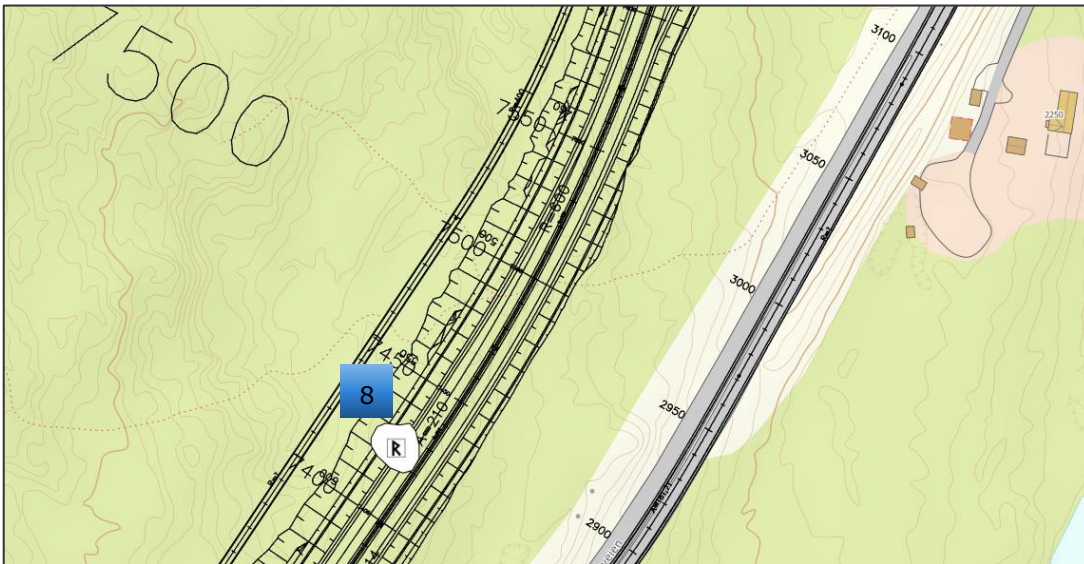
Figur 24: KM 5 - Gisnåsen - med sine fire SEFRAK-bygninger i rød kategori. F.v. fjøs, smie, våningshus og stabbur.

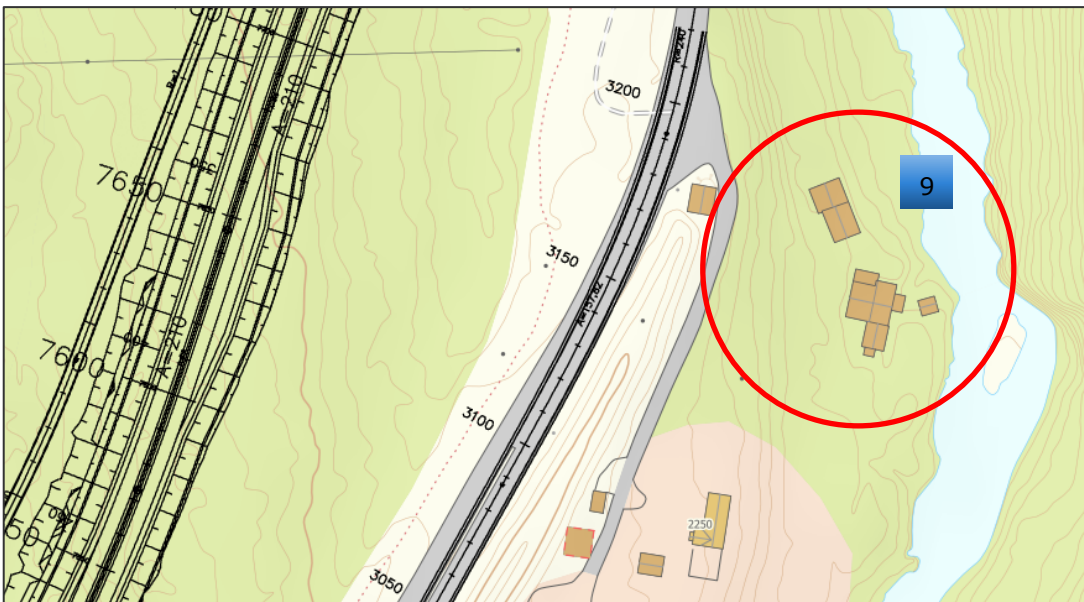
Figur 25: KM 6 - Fangstgrop ved Granholtet (Vikingtid-middelalder).

Figur 26: KM 7 ved Granmo (uten navn). Kullmile – etterreformatorisk - ikke fredet.

Figur 27: KM 8 (uten navn). Kullfremstillingsanlegg – etterreformatorsk - ikke fredet.

Figur 28: KM 9 – Sagbruk ved Byna nær Kløft.

Figur 29: KM 9 - Sagbruket ved Byna/Kløft (Ortofoto).

Figur 30: KM 9 - Trelastlager (t.v.) og sagbygningen (t.h.).

Figur 31: KM 9 - Interiør med saglinjer.

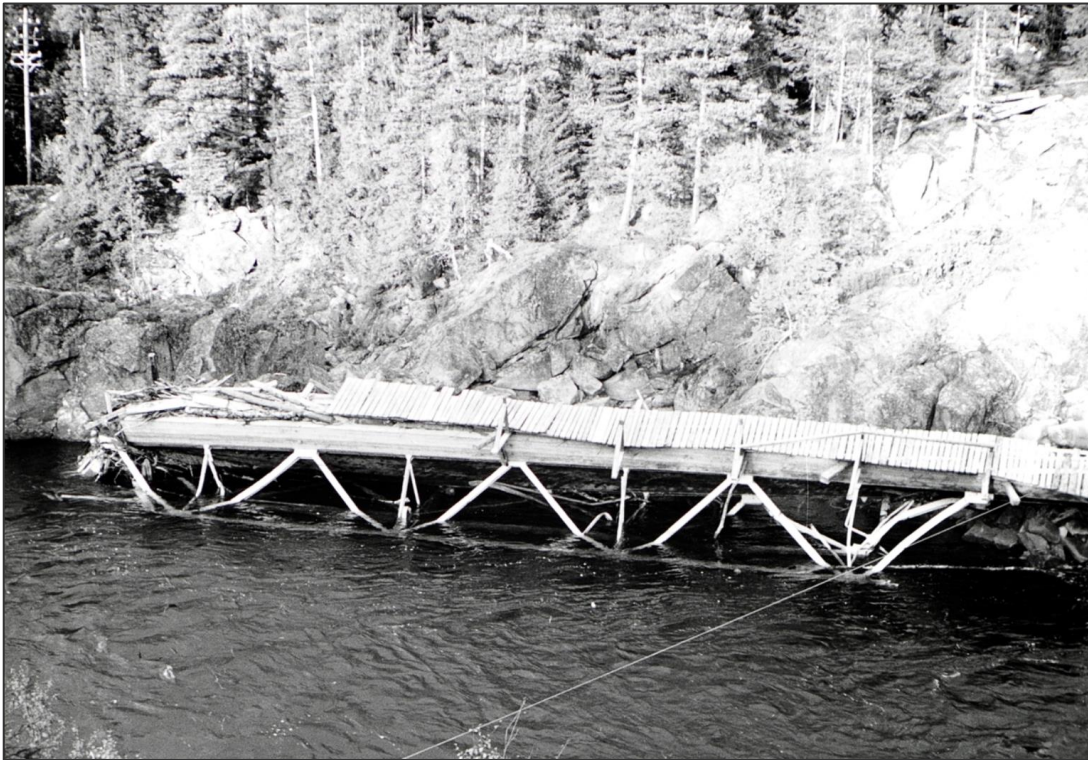
Figur 32: KM 9 - «Kraftverk».

Figur 33: KM 9 - trallegang mellom sag og trelastlager.

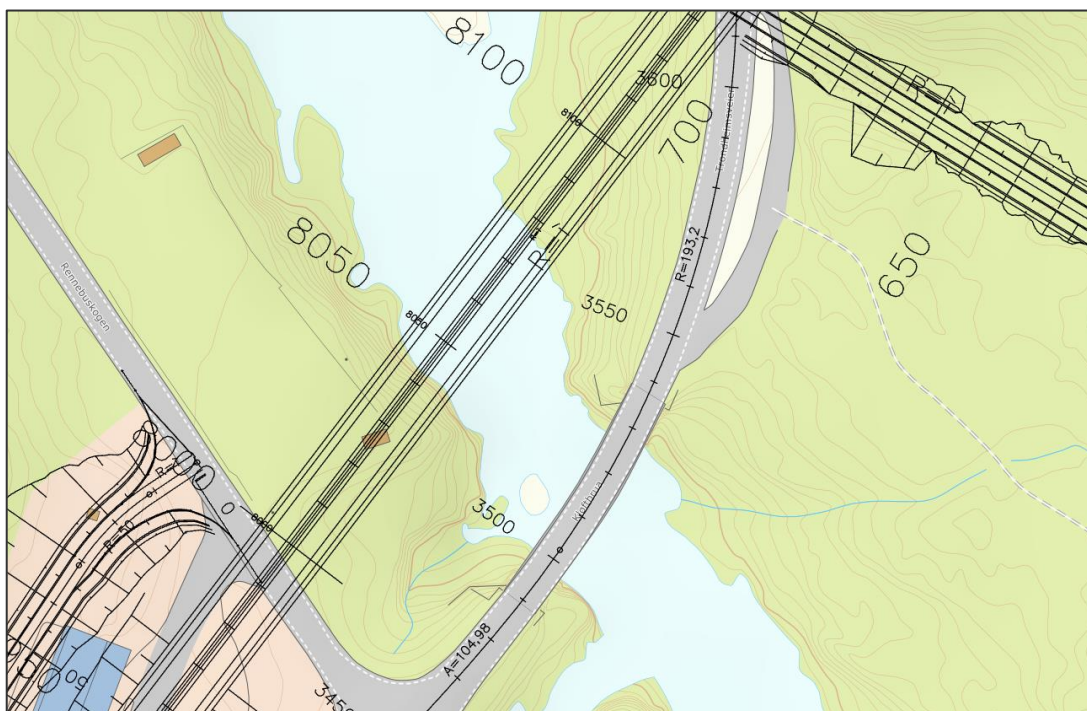
Figur 34: KM 10 – Foto av Kløft bru i dag med landkarene fra den gamle brua. Vestre landkar sees i forgrunnen til høyre nederst og østre landkar er til venstre ved dagens bru (under lastebil).

Figur 35: KM 10 - Kløft bru - bruspenet ligger nede i elvejuvet etter sprengning i 1940 (Norsk Vegmuseum – ukjent fotograf 1940).

Figur 36: KM 10 - Midlertidig Kløft bru bygget av tyskerne i 1940 (Norsk Vegmuseum – ukjent fotograf 1940 – foto tatt mot øst).

Figur 37: KM 10 – Vi ser hvordan bru for ny E6 ved Kløft vil krysse Orkla vest for dagens bru – og høyt over denne.

4.3.1 Vurdering

Verdi

På bakgrunn av verdivurderingen for planområdet i sin helhet og tabell 5 som oppsummerer samlet verdi av de registrerte kulturminner/kulturmiljøer langs alternativ vest mener vi at verdisetningen for temaet kulturarv settes til middels for vestre alternativ i figur 38.

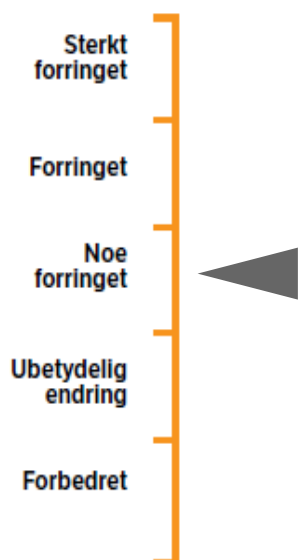
Figur 38: Alternativ vest – vurdert verdi for temaet kulturarv.

Påvirkning

De registrerte kulturminner/kulturmiljøer langs ny E6 – alternativ vest vil bli påvirket av tiltaket som følger:

- KM 1 – Automatisk fredet kullgrop - vil bli liggende i kanten av planlagt veifylling. Sikringssonen rundt kulturminnet vil bli delvis nedfylt (jf. kap. 4.4.4 - skadereduserende tiltak – nedenfor).
- KM 2 - 5 - Kulturmiljø med flere SEFRAK-bygninger. Det samlede kulturmiljøet i denne jordbruksgrenda vil bli negativt påvirket av veiutbyggingen. Ny E6 og den parallelle adkomstveien på vestsiden vil splitte opp dagens sammenhengende kulturlandskap. Dagens E6 er allerede en barriere, men det nye veianlegget vil på en vesentlig mer inngripende måte redusere helheten i kulturmiljøet i Gisnåsen.
- KM6 og KM7 vil i liten grad bli påvirket av veianlegget. Ny E6 er planlagt på motsatt side – vestsiden - av dagens E6.
- KM 8 – Kullfremstillingsanlegg – ligger midt i veitraseen og må fjernes. Dette anlegget er etterreformatorisk, og er ikke automatisk fredet.
- KM 9 – Sagbruket ved Byna – vil ikke bli særlig påvirket av dette alternativet for ny E6. Veianlegget vil bli etablert på vestsiden av dagens E6, mens sagbruket ligger på østsiden (se figur 28).
- KM 10 – Kløft bru – og de gamle landkarene – vil ikke bli direkte berørt av ny E6 og brua for denne. Imidlertid vil kulturmiljøet som helhet bli forringet av de store konstruksjonene (se figur 37).

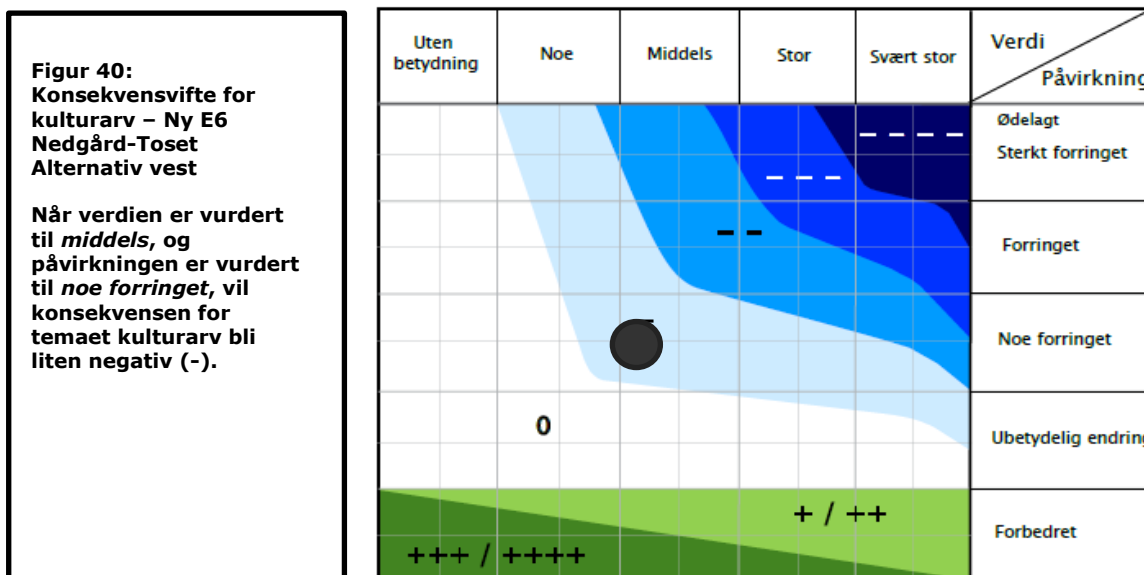
En oppsummering og samlet vurdering av ovennevnte påvirkninger gjør at vi vil fastsette påvirkningen til **noe forringet**, se figur 39.

Figur 39: Alternativ vest – vurdert påvirkning for temaet kulturarv

4.3.2 Konsekvens i permanent situasjon

Konsekvensen i permanent situasjon framkommer ved at den fastsatte verdi for temaet og den vurderte graden av påvirkning settes inn i en konsekvensvifte. For ny E6 Nedgård - Toset-alternativ vest – gir dette en **liten negativ konsekvens (-)**, se figur 40.

4.3.3 Konsekvens i anleggsperioden

I forhold til kulturarv er det hovedsakelig kulturlandskapet/kulturmiljøet ved Gisnåsen (KM2 – KM5) at konsekvensene i anleggsperioden vil bli store. Dette er et meget sårbart område, og de permanente inngrepene vil bli store i seg selv. Derfor er det viktig at en søker å begrense inngrepene utenfor de permanente veianleggene i anleggsperioden til et minimum, spesielt i forbindelse med anlegg av Stensvollen deponi. Det foreligger ennå ingen planer for inngrepene i anleggsfasen. De øvrige kulturminner/kulturmiljøer vil ikke bli berørt mer i anleggsfasen enn i permanent situasjon (se tabell 5).

4.3.4 Skadereduserende tiltak

Forslag til skadereduserende tiltak ut fra foreliggende planer for E6:

- KM1 - Kullgrop ved Nyhus inkl. sikringszone – bør sikres og skjermes under anleggsperioden, og det må gjøres tiltak som hindrer at veifyllingen berører kulturminnet også i permanent situasjon (skjerping av fyllingsskråning/terrengmur).
- KM 2,3,4,5 - Kulturmiljø(er) med SEFRAK-bygninger ved Gisnåsen. Her er det viktig at inngrep i anleggsperioden (anleggsveier, midlertidige massedeponier m.m.) kanaliseres utenfor kulturlandskapet omkring gårdene. Dette gjelder spesielt i forhold til anlegg av Stensvollen deponi.

4.3.5 Forslag til reguleringsbestemmelser

Forslag til reguleringsplanbestemmelser som innarbeides i planen:

- Kullgrop ved Nyhus skal fysisk sikres mot inngrep i anleggsperioden.
- Anleggsvei(er) til massedeponi i Gisnåsen skal legges utenfor det åpne jordbrukslandskapet (kulturmiljøet)

4.3.6 Behov for oppfølgende undersøkelser

Arkeologiske undersøkelser er påkrevd og er bestilt hos fylkeskommunen, men arkeologisk rapport var ikke ferdig da denne rapporten ble utarbeidet.

4.4 Kulturarv alternativ øst

Dette veialternativet dreier østover ved Nedgård, og krysser Orkla lenger øst og høyere opp i vassdraget. Sør for Orkla består området langs veitraseen av mye skog, men med enkeltgårder og et område med tidligere seterdrift langs Seierdalsvegen. Her ligger også et større steinbrudd som er regulert for BaneNOR. Kulturminner som ligger innenfor Bane Nors reguleringsplan er avklart i reguleringsprosessen for steinbruddet og vil ikke bli omtalt eller utredet her.

Orkla er et markant landskapsskille i dette alternativet. Nord for Orkla er innslaget av kulturlandskap vesentlig større enn sør for elva. Ny E6 krysser her over Orkla i samme område som Dovrebanen krysser elva i dag. Orkla jernbanebru er ett av de mest monumentale byggverk fra «steinhvelveepoken» i norsk vei- og jernbanebygging. Før denne epoken hadde det her til lands vært bygget jernbanebruer i ca. 50 år – først i tre/tømmer og senere i jern/stål. Steinhvelvbrueene ble bygget i perioden mellom ca. 1900 og 1935. Steinhvelvarkitekturen hang nøye sammen med den nasjonale oppblomstringen etter 1905, og ble blant annet benyttet ved Dovrebanen, Raumabanen og andre banestrekninger fra denne perioden. Orkla bru er den største steinhvelvbrua i Nord-Europa.

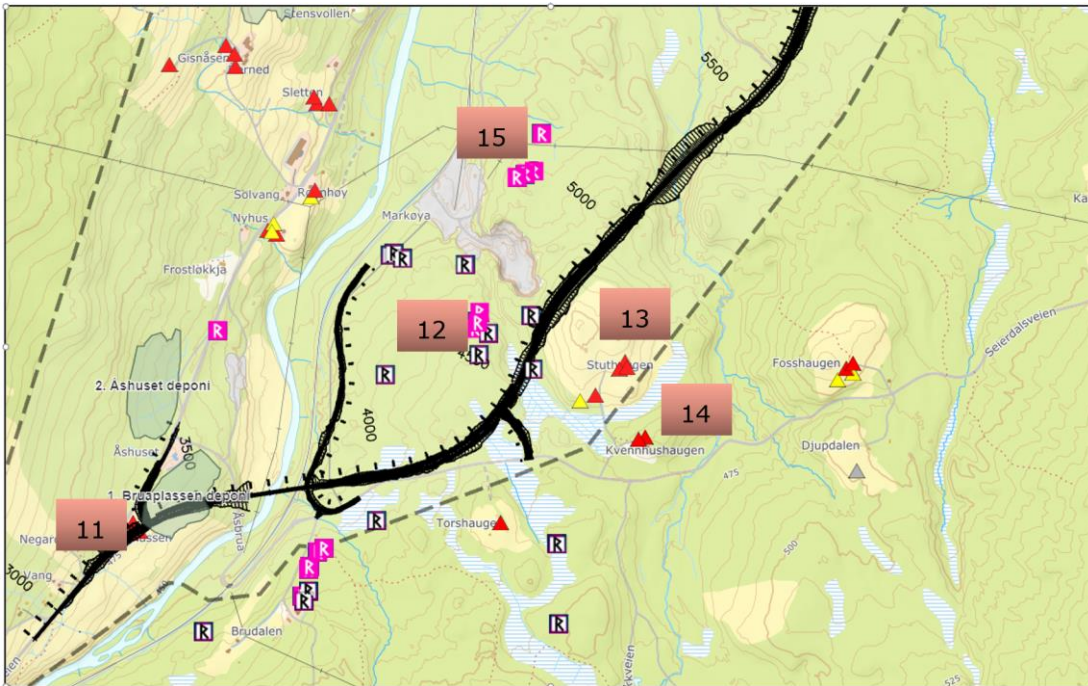
Nord for Orkla finner vi de viktigste kulturmiljøene i landbruksgrendene i Ulsbergområdet. Foruten Orkla bru og reismilene ved Rosveen består de øvrige kulturmiljøene av bygninger som er registrert i SEFRAK-registeret. Det er ingen automatisk fredede kulturminner i planområdet langs østre alternativ for ny E6 nord for Orkla.

De registrerte kulturminner/kulturmiljøer er omtalt og verdivurdert i tabell 6.

Tabell 6: Kulturarv - registrerte kulturminner/kulturmiljøer alternativ øst.

Kulturmiljø/ Kulturminne (KM)	Navn	Beskrivelse	Verdi
11	Broen	4 røde SEFRAK-registrerte hus fra tidlig 1700-tall: Våningshus, stabbur, vedskjul og smie. ID 1635-0008-099/100/101/102 Bygningene er rast sammen.	Liten
12	Markøyen, Seierdal, Brudalen og flere uten navn	Område med reismiler. De fleste utydelige, men en har knapt vært tømt. ID: 136691, 136694, 136698, 136701 m.fl. Etterreformatoriske, ikke fredet. I dette området er det også registrert et førreformatorisk fangstanlegg, som nå er fjernet. ID 136692	Liten-middels
13	Stuthaugen	4 røde og ett gult SEFRAK-registrerte hus på setervoll. ID:1635-0011-112, 1635-0011-113,1635-0011-114,1635-0011-115, Løe, låve, fjøs, vedskjul, basstu. Verdifullt intakt kulturlandskap	Meget stor
14	Kvennhushaugen	To røde SEFRAK-bygninger: Eldhus og stabbur ID: 1635-0011-110, 1635-0011-111	Middels
15	Uten nevnt, eiendom Flatmo	Fangstlokalitet - Vikingtid-middelalder Fjernet ID: 170400	-
16	Orkla jernbanebru	En 84 meter lang steinhvelvbru, den lengste i Norge og med et hovedspenn på 60 meter, det lengste for en steinhvelvbru i Norge. Bygget i årene 1911-1916. Et teknisk kulturminne av nasjonal verdi.	Stor
17	Bakken	To røde og ett gult SEFRAK-registrerte bygninger på gårdstun. Røde: Smie og våningshus. Gult: Stabbur. Intakt kulturlandskap og tunområde. SEFRAK ID:1635-0010-029/030/031	Liten - Middels
18	Langbrekka	Tun med to røde (smie, eldhus) og en gul SEFRAK-bygning (våningshus). SEFRAK ID: 1635-0010-025/026/027	Middels
19	Rosveen	Felt med reismiler (B1-B2 og K1-K6) ID: 225490, 225515, 226419, 225529, 225532, 225535, 225555, 225590 Området er nylig snauhogd.	Liten
20	Brennan	Gårdstun med 4 røde SEFRAK-bygninger: Våningshus, låve, eldhus, stabbur. SEFRAK ID: 1635-0008-025/026/027/028	Middels
21	Springen (Vasspring)	Tre røde SEFRAK-bygninger: Stabbur, våningshus, fjøs og eldhus. Ombygd, dårlig tilstand SEFRAK ID: 1635-0008-018/019/020	Liten
22	Tosethaug	Gårdstun med 3 røde SEFRAK-bygninger: Stabbur, våningshus og masstu. SEFRAK ID: 1635-0008-021/022/023 Sterkt ombygde hus.	Liten
23	Toset Sørgård	Gårdstun med 4 røde SEFRAK-bygninger: Våningshus, fjøs, låve/vedbu og stabbur. SEFRAK ID:1635-0008-013/014/015/016	Liten
24	Toset Nordgård	Tun med 2 røde (våningshus, stabbur) og en gul SEFRAK-bygning (fjøs) SEFRAK ID:1635-0008-008,009 og 010 Stabbur nesten sammenrast.	Liten
25	Gjelhaugen	Våningshus – rød SEFRAK 1800-tallet SEFRAK ID:1635-0008-011. Dårlig tilstand	Liten-middels
KM 1-25 Gjennomsnitt			Middels-stor

Se Figur 41 til Figur 57 for illustrasjoner og bilder av kulturmiljø 11 til 25.

Figur 41: KM 11 – 15.

Figur 42: KM 11 - Rester av smia på Broen.

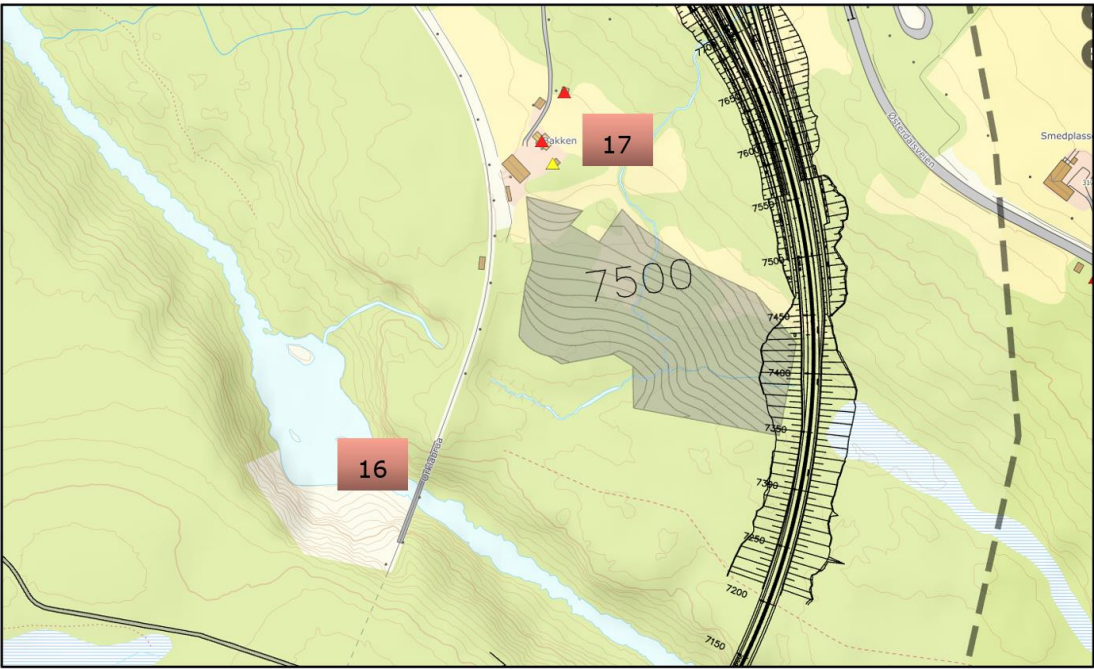
Figur 43: KM 13 - Fra kulturlandskapet på Stuthaugen.

Figur 44: KM 13 - Stuthaugen. Kontinuerlig beiting har holdt kulturmarka i hevd.

Figur 45: KM 14 - Kvenhushaugen.

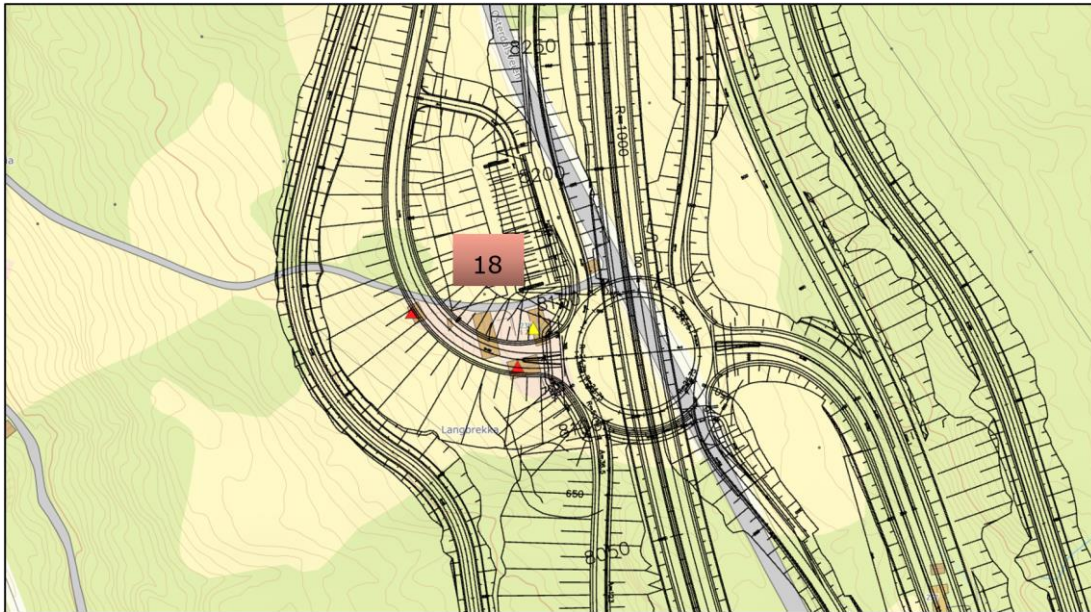
Figur 46: KM 16, 17 - Orkla bru og Bakken.

Figur 47: KM 16 - Orkla bru, oppført 1911-16 er Nord-Europas største steinhvelvbru.

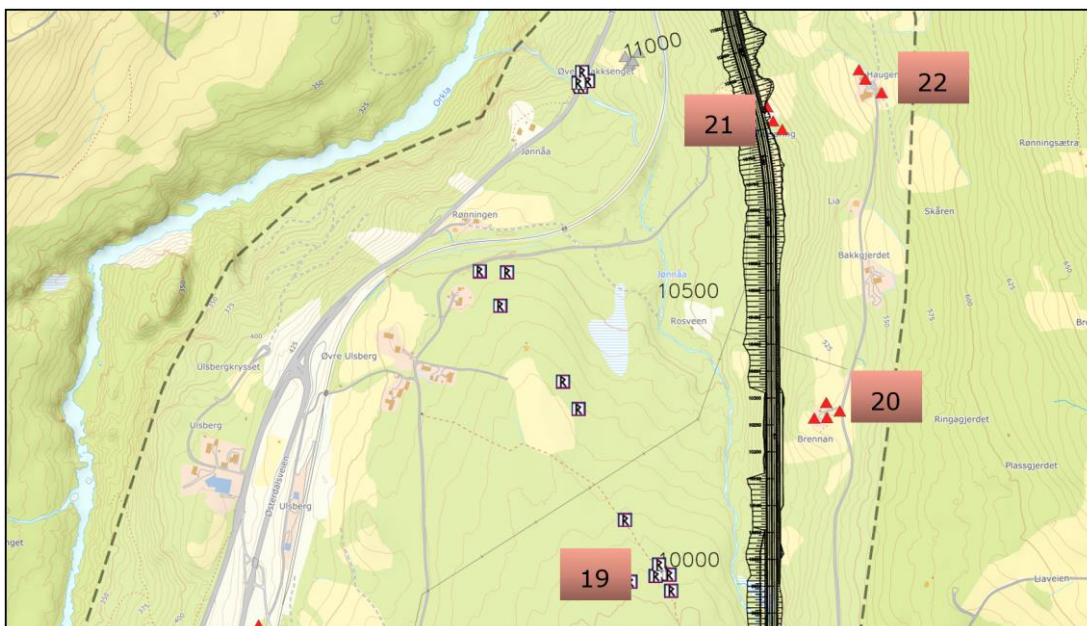
Figur 48: KM 17 - Bakken (gårdstun og kulturlandskap).

Figur 49: KM 18 - Langbrekka gård blir liggende midt i kryssområdet for E6/rv. 3).

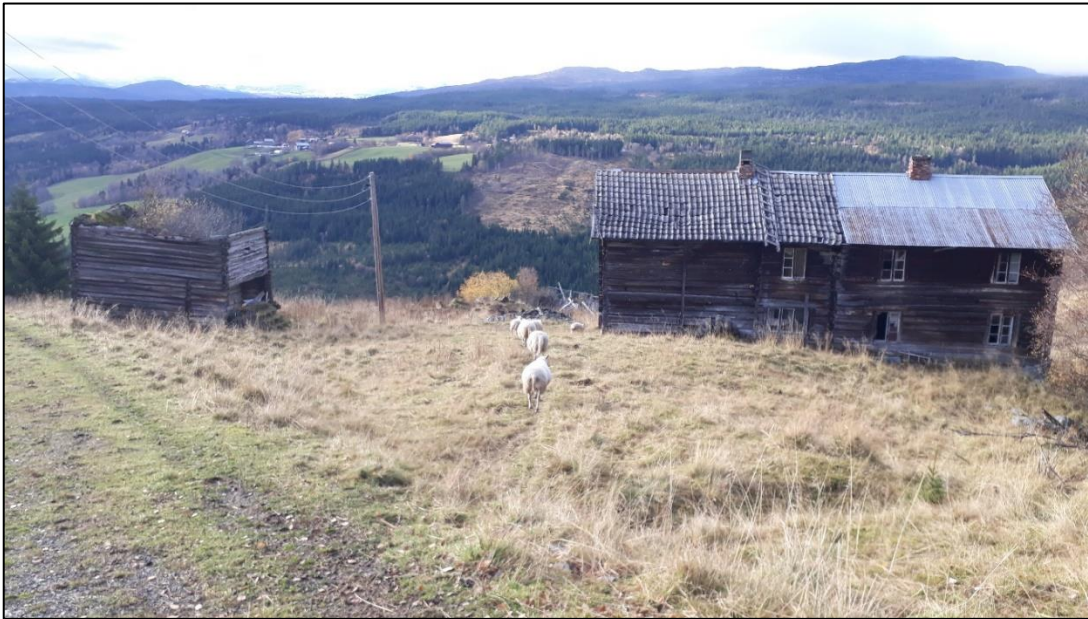
Figur 50: KM 18 - Langbrekka gård i dag.

Figur 51: KM 19 - Kullfremstilling, og KM 20, 21, 22 – gårdstun med registrerte SEFRAK-bygninger.

Figur 52: KM 19 - Ortofoto av felt med kullbrennerkoie og reismiler. Som bildet viser, er området nylig blitt avskoget med hogstmaskin.

Figur 53: KM 23 - Toset Nordgård.

Figur 54: KM 23 – 24 - Kulturmiljøet ved Toset sett mot sør. I bakgrunnen Toset Nordgård (nærmest) og Toset Sørgård.

Figur 55: KM 23, 24, 25 - Kulturlandskapet ved Tuset sett mot nord. Øverst til høyre ser vi Gjelhaugen.

Figur 56: KM 23 - Fjøsset på Tuset Sørgård.

Figur 57: KM 25 - Gjelhaugen.

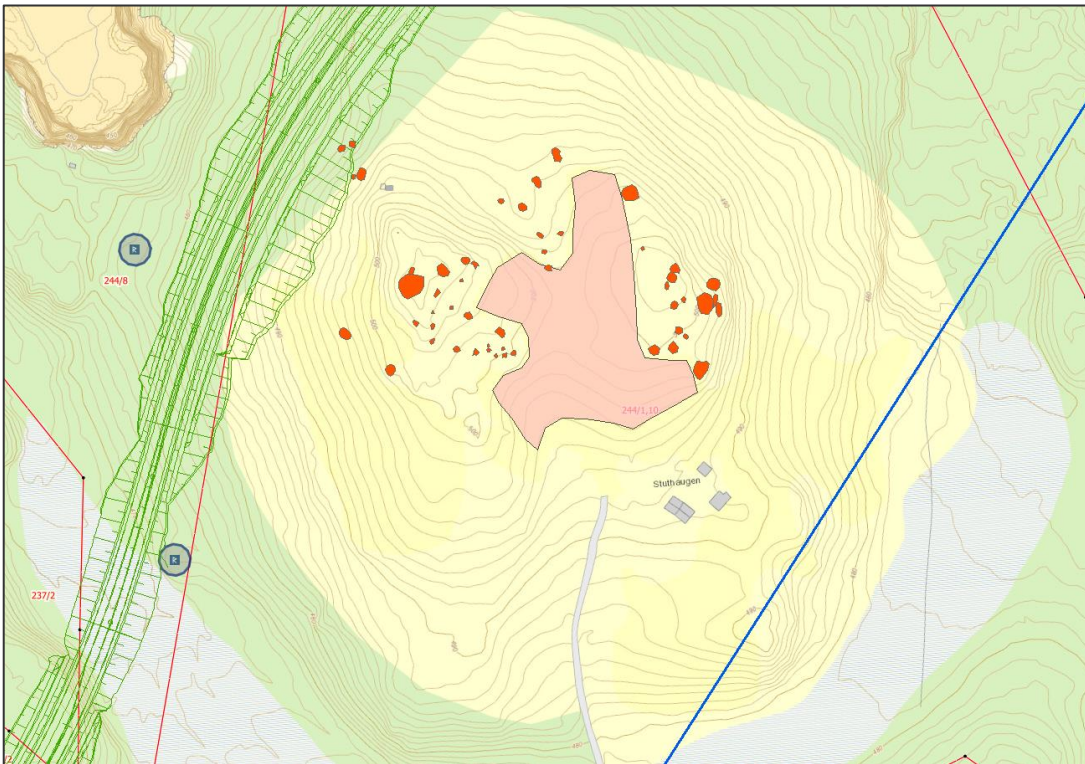
4.4.1 Vurdering

Verdi

En grov verdivurdering av dette temaet ut fra registrerte kulturminner og SEFRAK-bygninger er gitt i tabell 6. I dette skjemaet er de registrerte kulturminnene vurdert enkeltvis. I Toseområdet er SEFRAK-bygningene (KM 22 – KM25) i en dårlig tilstand, og dette har selv sagt påvirket verdisetningen av disse hver for seg. Den nå fraflyttede Tosegrenda bør vurderes som et samlet og helhetlig kulturmiljø, og at dette har en stor verdi. Tabellen oppfanger ikke dette, og verdivurderingen av kulturarv for østre alternativ bør derfor økes noe i forhold til det som framgår av tabellen. I stedet for en verdi mellom middels og stor bør derfor verdien settes til (en lav) **stor**. De store verdiene som er knyttet til Orkla bru og de nye funnene og funnpotensialet i kulturmiljøet ved Stuthaugen er også tillagt stor vekt i denne samlede vurderingen.

Stuthaugen – nye kulturminner registrert sommeren 2022!

Ved arkeologiske undersøkelser ble det sommeren 2022 gjort et stort funn av kulturminner på Stuthaugen som tidligere ikke har vært kjent (se figur 58). Blant annet ble det gjort funn av et større gravfelt her. Funnet beskrives som overraskende og veldig spennende. Området er meget spesielt og består av et fossilt åkerlandskap med kulturminner fra både eldre og nyere tid. Gården på Stuthaugen ble fraflyttet på 1800-tallet på grunn av tyfus, og området har ligget brakk siden da. I dag brukes jorda til beitemark for sau og hest. I tillegg til gravminner finnes steinstrenger, rydningsrøyser, spor etter tufter (usikker alder) og stående bygninger som er SEFRAK-registret og som Trøndelag fylkeskommune anslår og minst være fra 1600-tallet (jf. e-post fra Nye Veier med informasjon fra Trøndelag fylkeskommune). Området ansees å være meget verdifullt. Her er et landskap med kulturminner som innehar stor tidsdybde. Før registreringene er ferdig er det allerede konkludert med at området utgjør et sjeldent kulturmiljø som det er svært viktig å ta vare på for ettertiden (se figur 58).

Figur 58: Fylkeskommunens foreløpige kart med nye funnsteder på Stuthaugen (rødt) og områder som ønskes avdekket (rosa).

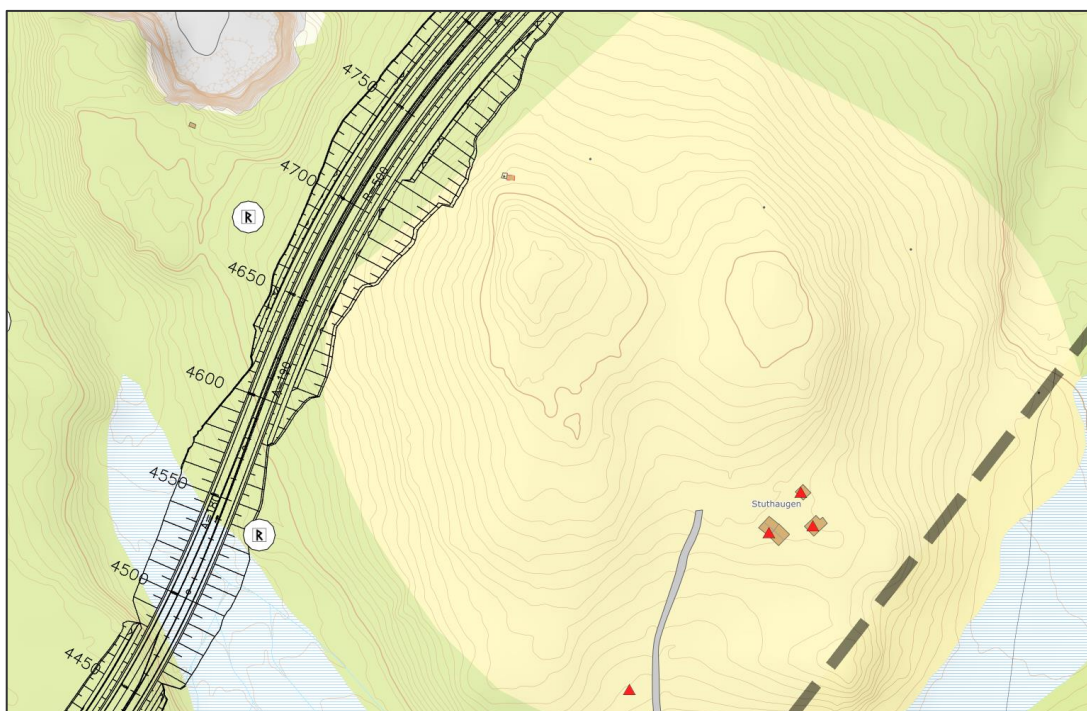

Figur 59: Alternativ øst – vurdert verdi for temaet kulturarv

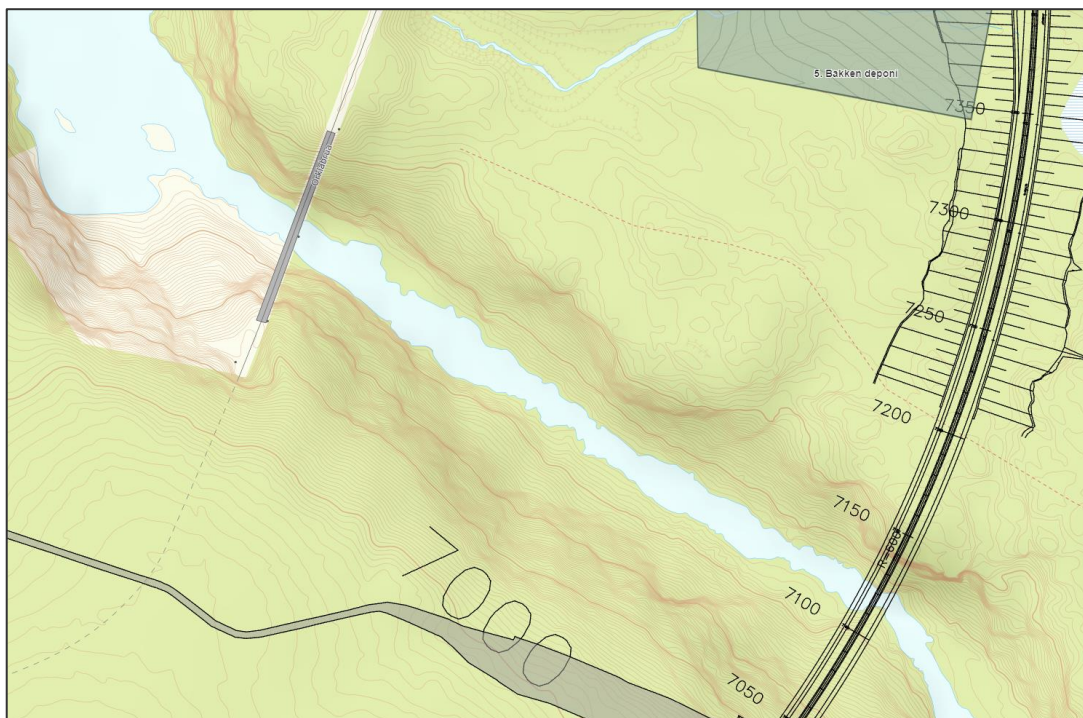
Påvirkning

De registrerte kulturminner/kulturmiljøer langs ny E6 – alternativ øst vil i bli påvirket av tiltaket som følger:

- KM 11 – Røde SEFRAK-bygninger ved Broen. Området vil bli liggende under nytt veianlegg, men bygningene er i dag fjernet/råtnet bort, så påvirkningen er ikke relevant lenger.
- KM 12 – Område med reismiler. En reismile - ID136698 blir berørt av veianlegget. Den blir liggende nederst i en veifylling, men denne lokaliteten kan reddes ved enkle tiltak på stedet (skjerpet skråningsvinkel, evt. terrengmur).
- KM 13 – Stuthaugen. Dette kulturmiljøet vil bli beskåret av veiskjæring i nordvest, og det totale kulturmiljøet vil bli negativt påvirket av inngrepet og veiens nærføring (figur 60).
- KM 14 – Kvennhushaugen – vil ikke bli påvirket av veianlegget.
- KM 15 – Fangstlokalitet – er registrert fjernet, og stedet vil heller ikke bli berørt av veianlegget.
- KM 16 – Orkla bru – blir ikke berørt av veianlegget, og heller ikke bli vesentlig forstyrret fordi avstanden mellom brua og ny veibru for E6 ligger 300 meter fra steinhvelvbrua (figur 61).
- KM 17 – Bakken – kulturlandskap med gårdstun og SEFRAK-bygninger. Veien har god avstand til området, men nærliggende deponi med dyrkingsjord vil gi en liten negativ påvirkning.
- KM 18 – Langbrekka – kulturlandskap med gårdstun og SEFRAK-bygninger vil bli slettet fordi det ligger i kryssområdet mellom E6 og rv. 3.
- KM 19 – Kullfremstillingsanlegg – vil ikke bli påvirket av ny E6.
- KM 20 – Brennan. Gårdstun med 4 røde SEFRAK-bygninger – vil ikke bli påvirket av E6.
- KM 21 – Springen/Vasspring. Ny E6 vil komme tett opptil tunet med SEFRAK-hus. Negativ påvirkning.
- KM 22 – Tosethaug. Tunet med SEFRAK-bygninger vil ikke bli påvirket av ny E6.
- KM 23 – Toset Sørgård. Tunet med SEFRAK-bygninger vil få nærføring av ny E6.
- KM 24 – Toset Nordgård. Tunet med SEFRAK-bygninger vil få nærføring av ny E6.
- KM 25 – Gjelhaugen. Tunet med SEFRAK-bygninger vil få nærføring av ny E6.

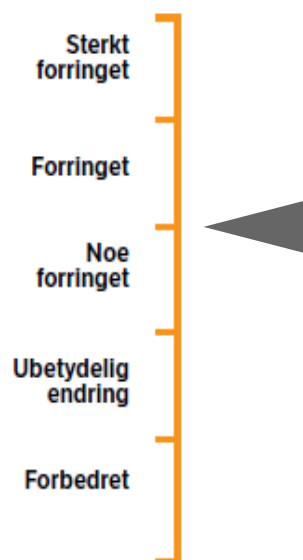

Figur 60: Ny E6 vil gripe inn i Stuthaugens nordvestre del.

Figur 61: Ny bru for E6 (t.h.) vil ligge 300 meter fra Orkla jernbanebru.

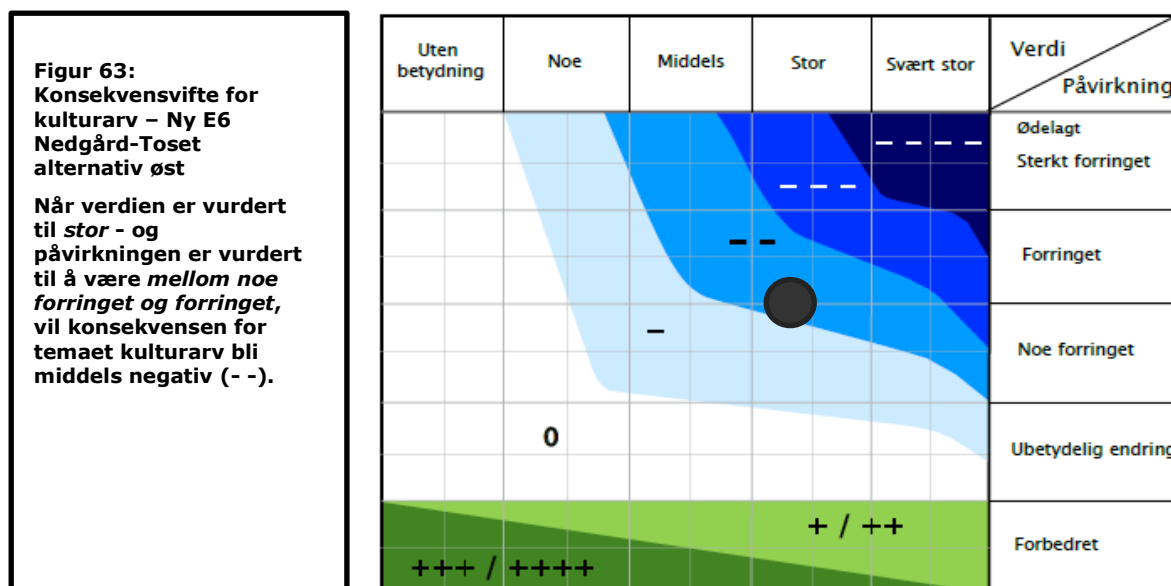
En oppsummering og samlet vurdering av ovennevnte påvirkninger gjør at vi vil sette påvirkningen til **mellom noe forringet og forringet (se figur 62).**

Figur 62: Alternativ øst – vurdert påvirkning for temaet kulturarv

4.4.2 Konsekvens i permanent situasjon

Konsekvensen i permanent situasjon framkommer ved at den fastsatte verdi for temaet, og den vurderte graden av påvirkning settes inn i en konsekvensvifte. For ny E6 Nedgård – Toset - alternativ øst – gir dette en konsekvens som er **middels (- -)** for temaet kulturarv (se figur 63).

4.4.3 Konsekvens i anleggsperioden

- Områdene ved KM 12 – reismile ved Broen og KM 17 - Kulturmiljø med SEFRAK-bygninger ved Bakken - vil være utsatt i anleggsperioden fordi det vil bli stor aktivitet i forbindelse med oppfyllinger (massedeponi/nytt jordbruksland).
- Ved KM 21 i Tosetgrenda er kulturmiljøet meget sårbart. Her er det dyrkingsjord som er flere hundre år gammel, og som vil bli ødelagt av kjøring med anleggsmaskiner.

4.4.4 Skadereduserende tiltak

Vi foreslår følgende tiltak ut fra foreliggende planer for E6:

- KM12 - Reismile ved Broen inkl. sikringssone – må sikres og skjermes i anleggsperioden, og det må gjøres tiltak som hindrer at veifyllingen berører kulturminnet også i permanent situasjon (skjerping av fyllingsskråning/terrengmur).
- KM 13 - Stuthaugen. Veiskjæringen som griper inn i kulturmiljøet i nordvest bør tilplantes med en tett landskapsskjerm av stedegen trevegetasjon (blandingsskog). Ellers bør det ikke gjøres spesielle terrengtiltak som f.eks. etablering av voller, terrengmurer eller skjermes her, da dette vil forstyrre natur/kulturlandskapet på stedet.
- KM 17 - Kulturmiljø med SEFRAK-bygninger ved Bakken. Her må alle inngrep i anleggsperioden (anleggsveier, rigg, midlertidige massedeponier m.m.) skje innenfor arealer regulert til veiformål og deponi/nytt jordbruksland.
- Ved KM 21 – 21 i Tosetgrenda må inngrep i anleggsperioden *ikke* skje utenfor områder regulert til veiformål.

4.4.5 Forslag til reguleringsbestemmelser:

- Veiskjæringen ved Stuthaugen skal tilplantes med stedegen trevegetasjon av både vintergrønne og lauvfellende arter, slik at det blir en tett grønn skjerm mellom veien og kulturmiljøet her.
- Ved Bakken og Toset skal inngrep i form av midlertidige massedeponier, anleggsveier eller annen kjøring med bil og anleggsmaskiner ikke skje utenfor områder regulert til veiformål. Sikringsgjerdet må benyttes.

4.4.6 Behov for oppfølgende undersøkelser

Arkeologiske undersøkelser er påkrevd og er bestilt hos Fylkeskommunen, men arkeologisk rapport var ikke ferdigstilt da denne rapporten ble utarbeidet.

5 Sammenstilling av konsekvenser og alternativsvurdering

I forhold til alternativ 0, dvs. at det ikke bygges en ny E6 gjennom planområdet for ny E6 på strekningen Nedgård – Toset, vil de to alternativene som er utredet ovenfor – vestre og østre alternativ – innebære negative konsekvenser for den registrerte kulturarven i planområdet. For alternativ vest konkluderer utredningen med at konsekvensen for temaet kulturarv vil være noe negativ. For alternativ øst vil konsekvensen for temaet være mellom noe og middels negativ (jf. konsekvensvifter figur 40 og figur 63) (se figur 64).

Alternativer	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
Alternativ vest	Middels	Noe forringet	Noe negativ
Alternativ øst	Stor	Noe forringet til forringet	Middels negativ

Figur 64: sammenstilling av konsekvenser for kulturarv – alternativ vest og alternativ øst.

For ikke prissatte konsekvenser - tema kulturarv - anbefales **alternativ vest**.

6 Kilder

- Statens vegvesen - Vegdirektoratet (2018) *Håndbok V712 Konsekvensanalyser*.
- Riksantikvaren: Askeladden kulturminnebase
- NIBIO: Kilden – Arealressurskart med eksterne lenker
- Miljødirektoratet: Naturbase
- GISLINK/Geodata karttjenester
- Øvrige kartbaser
- Samtale med Trøndelag Fylkeskommune v. arkeolog Anne Kathrine Haug
- Epost med foreløpige kart vedr. geologisk rapport - Trøndelag fylkeskommune

Vi bygger **gode** veier **raskt** og **smart**